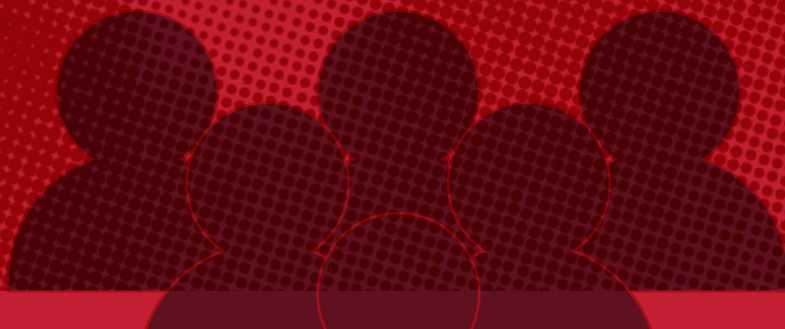
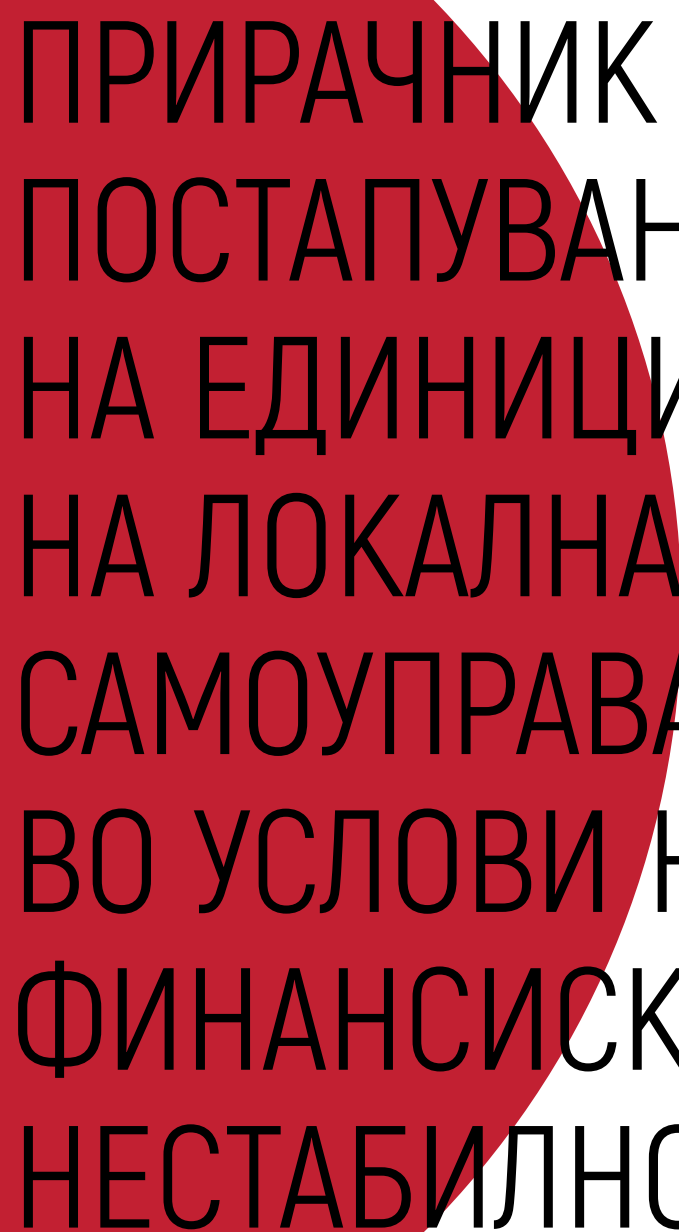

ПРИРАЧНИК ЗА ПОСТАПУВАЊЕ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО УСЛОВИ НА ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ

A large, solid red graphic element on the left side of the page, consisting of a vertical line on the left and a curved edge on the right that follows the shape of the text.

ПРИРАЧНИК ЗА
ПОСТАПУВАЊЕ
НА ЕДИНИЦИТЕ
НА ЛОКАЛНАТА
САМОУПРАВА
ВО УСЛОВИ НА
ФИНАНСИСКА
НЕСТАБИЛНОСТ

Скопје, август 2022 година

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

Овој прирачник за постапување на единиците на локалната самоуправа во услови на финансиска нестабилност е подготвен во рамките на Проектот на УСАИД за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите, во заедничка соработка со Министерството за финансии на Република Северна Македонија. Авторот на Прирачникот, Љубица Патлиџанковска, изразува голема благодарност до вработените во Министерството за финансии од Секторот за буџет и фондови (Радмила Сандева-Крстова и Александра Петкановска-Трпеска), од Секторот за меѓународни финансиски односи и управување со јавниот долг (Сања Манасијевиќ-Манчева и Билјана Марковиќ) и од Секторот за финансиска инспекција во јавниот сектор и координација на борбата против измама на средствата на ЕУ (Николина Алексовска), како и до Ширет Елези, национален координатор за фискална децентрализација, за несебичната и континуирана поддршка и придонес во подготовката на документот. Без нивната професионална експертиза, посветеност и заложба, подготовката на овој документ ќе беше невозможна.

Прирачникот е изработен со поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД). Мислењата изразени во овој прирачник не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за меѓународен развој или на Владата на Соединетите Американски Држави.

СОДРЖИНА

1	СЛЕДЕЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА НА ОПШТИНАТА	9
----------	--	----------

2	ИЗВЕСТУВАЊЕ И ПОСТАПУВАЊЕ ВО УСЛОВИ НА ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ	17
----------	--	-----------

ЧЕКОР 1	Следење на финансиската состојба на општината	20
----------------	--	-----------

ЧЕКОР 2	Настанување финансиска нестабилност на општината	21
----------------	---	-----------

ЧЕКОР 3	Известување за настанатата финансиска нестабилност	22
----------------	---	-----------

ЧЕКОР 4	Донесување на Планот за мерки за надминување на финансиската нестабилност и спроведување	25
----------------	---	-----------

ЧЕКОР 5	Надминување на финансиската нестабилност	28
----------------	--	-----------

3	ПЛАН НА МЕРКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА	31
4	ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА	37
5	КАЛЕНДАР НА АКТИВНОСТИ ВО УСЛОВИ НА ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА	47
6	ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ДОСПЕАНИ, А НЕПЛАТЕНИ ОБВРСКИ	51

ЛИСТА НА АНЕКСИ:

АНЕКС 1:	Практичен пример за анализа на финансиската состојба на општина	60
АНЕКС 2:	Известување за настанатата финансиска нестабилност на општината	68
АНЕКС 3:	План на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината	69
АНЕКС 4:	Решение за усвојување на планот за мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината	100
АНЕКС 5:	Одлука за намера за користење на еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината	101
АНЕКС 6:	Барање за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината	102
АНЕКС 7:	Одлука за намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општината	103
АНЕКС 8:	Барање за обезбедување средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општината	105

Прирачникот за постапување на општините во услови на финансиска нестабилност е едноставен и лесно разбирлив водич низ процесот на ефикасно следење на финансиската состојба на општината, навремено откривање на условите за настанување на финансиската нестабилност на општината, креирање и реализирање мерки кои би помогнале за брзо надминување на состојбата и враќање на општината во услови на нормално финансиско работење. Прирачникот исто така ја потенцира и потребата од размена на информации и координација во процесот на надминување на финансиската нестабилност како во рамките на самата општина, односно помеѓу градоначалникот, советот на општината и единицата за финансиски прашања во општината, така и со Министерството за финансии и со пошироката јавност.

Овој прирачник првенствено е наменет за организационите единици за финансиско работење во општината, но и за градоначалникот и за советот на општината кои директно се засегнати со измените на Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на РСМ“ бр. 173/22 од 1.08.2022 година),

особено суштинските новини во однос на делот VIII – Финансиска нестабилност на општините, кои наметнаа потреба од дополнително појаснување на одредени процеси, укажување на одредени рокови, како и потенцирање на казнените одредби за непочитување на истите.

Материјалот е составен од основен текст на Прирачникот и 8 (осум) анекси. Основниот текст на Прирачникот го сочинуваат 6 (шест) точки кои се однесуваат на следењето на финансиската состојба на општината, известувањето и постапувањето на општината во услови на финансиска нестабилност, Планот за мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината, инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината, како и инструментите за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски. Во анексите, кои се составен дел на Прирачникот, практично се обработуваат горенаведените теми и истите се предлагаат како форми и содржини кои имаат единствена цел за појаснување и олеснување на примената на законските одредби.

1

**СЛЕДЕЊЕ НА
ФИНАНСИСКАТА
СОСТОЈБА НА
ОПШТИНАТА**

Финансиската состојба на општината е мерило за способноста на општината да ги извршува преземените обврските и да ги плаќа каматите во предвидените временски рокови. Анализата на финансиската состојба е инструмент за утврдување на стабилноста и успешноста на општината во управувањето со јавните локални финансии. Преку следење, евалуација и интерпретација на финансиските податоци и други релевантни информации, финансиската анализа овозможува разумна процена на перформансите и финансиската состојба на општината.

Буџетот на општината како основен акт кој ги прикажува планираните годишни приливи и приходи на средства, како и планираните годишни расходи и одливи на средства на општината и општинските буџетски корисници, **извршувањето на буџетот и периодичните финансиски извештаи**, како и сметководствената **евиденција на општинските побарувања и обврски** се основни извори на податоци за анализирање на финансиската состојба на општината.

Во процесот на анализа на финансиската состојба на општината клучните информации неопходни за сеопфатна анализа се обезбедуваат преку:

податоците од трезорскиот систем на Министерството за финансии, периодичните финансиски извештаи, податоците од електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски, Планот за јавните набавки, сметководствената евиденција на општината, како и други плански и развојни финансиски општински документи (инвестициските програми, локалните стратешки документи и сл.).

Преку трезорскиот систем на Министерството за финансии, каде се наоѓаат и сметките на општината, општината има можност на дневна основа да ги следи приливите на финансиските средства по одделни сметки и ставки, да го следи извршувањето на финансиските планови на расходи по соодветни сметки, програми и ставки и да ја следи евиденцијата на преземените обврски по сметки, ставки и програми. Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски воспоставен од страна на Министерството за финансии обезбедува дополнителни информации за доспеаните, а неплатени обврски и на преземените, а недоспеани обврски на општината. Планот за јавните набавки дава преглед на идната потреба од преземање нови обврски и ја дефинира нивната временска динамика. Сметководствената евиденција претставува сублимат на сите финансиски трансакции на општината во даден временски период.

Организационата единица за финансиски прашања во општината е надлежна за континуирано следење на финансиската состојба на општината, благовремено информирање доколку се јават услови кои би можеле да доведат до нејзино нарушување, како и дефинирање мерки и чекори со кои навремено би се елиминирале ризиците.

Во следењето и контролата на извршувањето на буџетот на општината, покрај организационата единица за финансиски прашања, е вклучен и градоначалникот на општината, но и лица назначени од неговата страна.

Општината е во добра финансиска состојба доколку во даден временски период располага со доволно финансиски средства за сервисирање на сите свои достасани обврски и очекува сигурни приливи на средства во иднина, кои ќе овозможат исплата на идните преземени

обврски, согласно роковите на нивно доспевање.

Со цел континуирано одржување на добрата финансиска состојба на општината, Организационата единица за финансиски прашања треба да развие комплет на индикатори, т.е. показатели кои ќе помогнат за рано откривање на ризиците кои би можеле да доведат до намалување на очекуваните приливи или зголемување на планираните расходи што би ја нарушиле ликвидноста на општината.

Индикаторите за следење на финансиската состојба се индивидуални за секоја општина и зависат од карактерот и структурата на самата општина, од нејзиниот финансиски капацитет, но и од активностите кои општината ги презема во даден временски период. Како можни примери на индикатори за следење на финансиската состојба може да се користат:

Балансираност на тековно-оперативниот буџет на општината по соодветни сметки, ставки и програми. Балансираноста е нарушена доколку тековно-оперативните приходи не се доволни за сервисирање на тековно-оперативните расходи во анализираниот период;

Просечната стапка на наплата на локалните даноци и такси во анализираниот период е значително под просекот од нивната наплата во изминатите три години;

Општината на крајот на годината во временски период од 2 (две) последните години остварила дефицит од најмалку 3%;

На крајот на анализираниот период преземените обврски на општината надминуваат 50% од износот на расходите планирани за тој период;

Долгот на општината по основ на издадени општински гаранции во текот на тековната буџетска година надминува 5% од вкупните тековно-оперативни приходи;

Вкупниот долг на општината создаден по основ на краткорочни заеми, краткорочни позајмици, краткорочни обврски со рок на доспеаност подолг од 90 дена надминува 40% од вкупно реализираните приходи на тековно-оперативниот буџет на општината за претходната фискална година;

Годишната отплата на вкупниот долгорочен долг, вклучувајќи го и долгот кон државата (главнина, камата и други трошоци), надминува 30% од вкупниот приход на тековниот оперативен буџет;

Неплатените доспеани обврски на крајот на периодот надминуваат 5% од планираните буџетски расходи предвидени со финансиските планови на расходи (годишни, квартални, месечни) во тој период;

Во период од шест месеци, континуирано секој месец, заклучно со крајот на месецот, вкупниот износ на неплатени обврски со рочност од 60 денови надминува 50% од реализираните приходи на основниот буџет на општината за претходната година;

Општината ја занемарила отплатата на главнината и каматата по краткорочни и долгорочни кредити, заеми, обврзници и сл.;

Општината не ги реализирала плаќањата кон доверителите, повеќе од 30 дена од датумот на донесената пресуда.

Подготовката на периодичните финансиски извештаи, кои се законска обврска регулирана со Законот за финансирање на ЕЛС, потребно е да биде пропратена со анализа на моменталната финансиска состојба на општината, како и со проекција на истата за следниот период на известување.

Општината е ликвидна, односно нејзината состојба е стабилна доколку проекцијата на реално остварливите приливи на сметките на општината се доволни за редовна исплата на обврските кои достасуваат за наплата во проектираниот период. Исто така, општината не треба да исполнува ниту еден од индикаторите за рано откривање на финансиската нестабилност на општината или да исполнува мал дел од нив, но исходот од нивното неисполнување може да го надмине со мали и едноставни интервенции. Проекцијата, вообичаено, се изработува во неколку сценарија - основно, оптимистичко и песимистичко, во зависност од процената на ризиците од работењето на општината.

ПРЕПОРАКА:

Процентот на финансиската состојба на општината да се врши секој квартал, а најмалку секое полугодие.

Основното сценарио

ја прикажува анализата на моменталната финансиска состојба на општината. Оваа анализа се темели на сметководствената евиденција на реално настанатите финансиски трансакции во последниот период за известување (месец, квартал, полугодие или година), зависно од општинската аналитичка пракса. Врз основа на информациите, состојбите и детектираните ризици кои влијаеле на исходите од основното сценарио се дефинира текот на активностите во другите сценарија.

Оптимистичко сценарио

предвидува дека општината дејствува во неризични услови на работење, ефектите од ризиците се минимални, односно наплатата на приходите се одвива според утврдената динамика, активностите се реализираат согласно планираната динамика, нема појава на неочекувани расходи, но и непланирани приходи. Оваа ситуација, иако е многу ретка, во пракса, таа од страна на општините е многу често практикувана за целите на финансиското планирање и анализа.

Песимистичко сценарио

би требало да ги земе предвид сите ризици со кои би се соочила општината во дадениот период, а кои би имале влијание на нејзиното финансиско работење. Можат да се подготват и неколку различни сценарија во зависност од степенот на ризиците кои се детерминирани од општината.

Резултатот од процената на финансиската состојба на општината

укажува на очекуваната финансиска состојба на општината во наредниот период, која може да биде поволна или неповолна за општината. Неповолната идна финансиска позиција на општината понатаму е предмет на подетална анализа со цел да се утврди како постојните и идните општински обврски се одразуваат на структурата на севкупните општински обврски и наедно како влијаат на проектираниот финансиски резултат. За оваа дополнителна анализа се применуваат индикаторите за рано откривање на финансиската нестабилност кои се наведени погоре, и тоа се утврдува: балансираноста на тековно-оперативните приходи и расходи во наредниот период, учеството на вкупните општински обврски во вкупните општински приходи, учеството на доспеаните, а неплатени обврски во реализираните приходи на основниот буџет од претходната година, рочноста на обврските и сл. Општината самостојно определува кои од наведените индикатори ќе ги користи во својата анализа во зависност од финансиската позиција, карактеристиките и ризиците во кои дејствува. За сеопфатност на анализата вообичаено се применуваат од 3 до 5 индикатори.

Резултатите од дополнителната анализа на финансиската состојба на општината, односно следењето на индикаторите за рано откривање на финансиската нестабилност на општината се основа за де-

финирање на идните мерки и активности од страна на организационата единица за финансиски прашања кои во следниот период би требало да ја стабилизираат состојбата на општината и да ја вратат во добра финансиска позиција. Како можни мерки би можело да се наведат: одложувањето на исплатата на обврските доколку во наредниот период се очекува остварување позитивен финансиски резултат, обезбедување дополнителни приходи во вид на задолжување (заем), со кој би се исплатиле заостанатите обврски, преземање мерки за зголемување на наплатата на општинските приходи и сл. Но, доколку општината не успее да ја стабилизира својата финансиска состојба во краток рок (кој вообичаено е 6 месеци), тогаш се создаваат услови кои може да водат кон финансиска нестабилност на општината. Практичен пример за анализа на финансиска состојба на општина е даден во анекс 1 од Прирачникот.

Иако негативниот финансиски исход во работењето на општината во даден период секогаш не значи и финансиска нестабилност на општината, сепак со Законот за финансирање на ЕЛС предвидени се два случаи во кои **финансиската нестабилност на општината настапува по сила на законот.**

Финансиска нестабилност на општината настанува доколку:

- сметката на општината **е блокирана подолго од шест месеци**; или
- **во период од шест месеци**, континуирано секој месец, со состојба на крајот на месецот, **вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена надминува 60%** од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Укажување: Во Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на ЕЛС („Службен весник на РСМ“ бр. 173/22) се предвидени преодни одредби во однос на примената на критериумот за настанување финансиска нестабилност на општината дефиниран со вториот услов кои ќе важат во 2022 година и во 2023 година, и тоа:

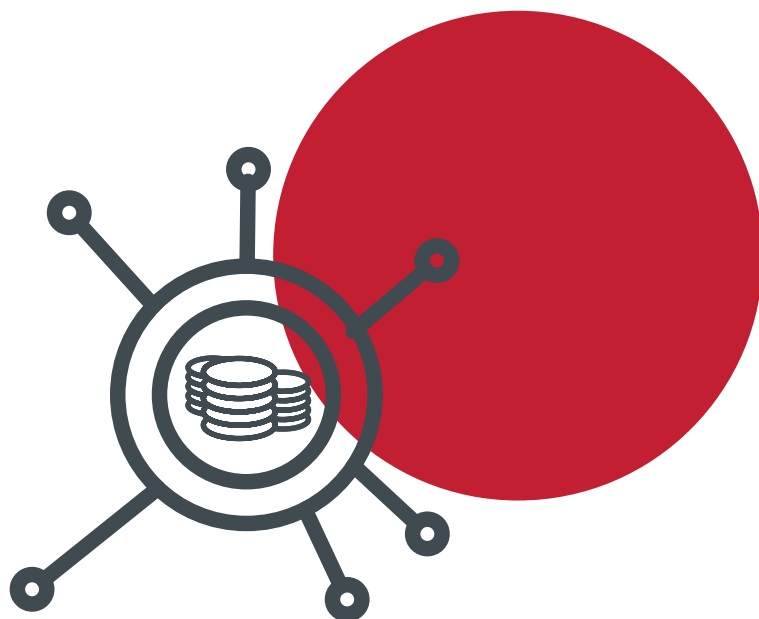
Во **2022 година** процентот на вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена да **не надминува 80%** од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година;

Во **2023 година** процентот на вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена да **не надминува 70%** од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

2

**ИЗВЕСТУВАЊЕ И
ПОСТАПУВАЊЕ
ВО УСЛОВИ НА
ФИНАНСИСКА
НЕСТАБИЛНОСТ**

Доколку општината исполни еден од условите наведени во претходниот дел, тогаш настапува финансиска нестабилност на општината. Во такви услови финансиското работење на општината е строго ограничено и регулирано со Законот за финансирање на ЕЛС, точка VIII. Финансиската нестабилност на општината.

Организационата единица за финансиски прашања, градоначалникот, советот на општината, па и Министерството за финансии имаат најважна улога во овој процес. Чекорите за постапување на општината во услови на финансиска нестабилност, одговорната единка во процесот, како и роковите за постапување сликовито се претставени на следата табела.

Активност		Одговорност	Рок
ЧЕКОР 1 СЛЕДЕЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА НА ОПШТИНАТА		Општина	Континуирано
ЧЕКОР 2 НАСТАНУВАЊЕ ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА <i>По исполнување на еден од условите, финансиската нестабилност настапува по сила на закон:</i> <ul style="list-style-type: none"> • сметката на општината е блокирана подолго од шест месеци; • во период од шест месеци, континуирано секој месец, со состојба на крајот на месецот, вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена надминува 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година. 		Општина	5-тиот ден од наредниот месец
ЧЕКОР 3 ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАСТАНАТА ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ			
Организациона единица за финансиски прашања	• Го известува градоначалникот и советот на општината за исполнување на условите за финансиска нестабилност на општината	Организациона единица за финансиски прашања	3 дена од денот на настанувањето на фин. настабилност
Градоначалник	<ul style="list-style-type: none"> • Го известува советот на општината и Министерството за финансии за настанување финансиска нестабилност • Подготвува предлог-план на мерки за надминување на финансиската нестабилност и го доставува до советот на општината 	Градоначалник	3 дена по добивањето на известувањето од Единицата Известување од единицата 15 дена по настапување на фин. нестабилност

<p>Доколку Градоначалникот не ги изврши претходните активности</p> <p>↓</p> <p>Совет на општината</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Свикува итна седница на советот • Го известува Министерството за финансии за состојбата • Ја разгледува финансиската состојба на општината • Го задолжува градоначалникот да подготви предлог- план на мерки за надминување на фин. нестабилност 	<p>Совет на општината</p>	<p>3 дена по добивањето на известувањето од Единицата го известува МФ</p> <p>9 дена по седницата на советот, градоначалникот треба да достави предлог-план на мерки</p>
--	---	---------------------------	---

ЧЕКОР 4 ДОНЕСУВАЊЕ НА ПЛАНОТ НА МЕРКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ И СПРОВЕДУВАЊЕ

	<p>План на мерки за надминување на финансиската нестабилност</p>	<p>Совет на општината</p>	<p>Усвојување на планот во рок од 5 дена по доставување на предлогот</p>
	<p>Измени и дополнувања на буџетот на општината</p>	<p>Совет на општината</p>	<p>Усвојување на измените на буџетот на општината во рок од 15 дена по усвоениот план</p>
	<p>Измени и дополнувања на буџетот на општината</p>	<p>Совет на општината</p>	<p>Усвојување на измените на буџетот на општината во рок од 15 дена по усвоениот план</p>
	<p>Следење и известување за исполнување на планот</p>	<p>Општина</p>	<p>континуирано следење / месечно известување</p>
		<p>Министерство за финансии</p>	<p>Континуирано</p>

<p>ЧЕКОР 5 НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ</p> <p>По деблокирање на сметката на општината или намалување на процентот на неизмирени обврски постари од 60 дена (>60% од вкупните реализирани приходи на основниот буџет во претходната година), финансиската нестабилност на општината е надмината.</p>	<p>Организациона единица за финансиски прашања</p>	<p>5 дена од исполнувањето на условите за надминување на состојбата</p>
	<p>Градоначалник</p>	<p>3 дена од добивањето на известувањето од Единицата</p>

Процесот на утврдување и надминување на финансиската нестабилност на општината се спроведува во 5 чекори, и тоа:

1

ЧЕКОР

Следење на финансиската состојба на општината;

2

ЧЕКОР

Настанување финансиска нестабилност на општината;

3

ЧЕКОР

Известување за настанатата финансиска нестабилност;

4

ЧЕКОР

Донесување и спроведување план на мерки за надминување на финансиската нестабилност;

5

ЧЕКОР

Надминување на финансиската нестабилност.

Во рамките на секој од овие чекори во законски дефинирани рокови утврдени се низа активности согласно кои општината треба да постапува, кои се предмет на подетално елаборирање во понатамошниот текст.

1

ЧЕКОР

СЛЕДЕЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА НА ОПШТИНАТА

Анализата и следењето на финансиската состојба веќе беа претходно објаснети во точката бр. 1 од овој прирачник. Тука само би укажале на потребата од континуирано месечно следење на ликвидноста на општината и подетална анализа на финансиската состојба на општината во поглед на приливите и одливите на средства од сметките на општината и состојбата на побарувањата и обврските на општината како придружна документација кон периодичните финансиски извештаи уредени со Законот за финансирање на ЕЛС. Ова е особено значајно за навремено откривање на ситуациите кои би довеле до нарушување на финансиската стабилност на општината и кои евентуално би значеле дека таа ги исполнува законските услови за прогласување финансиска нестабилност.

Дополнително во анекс 1 од Прирачникот преку практичен пример презентирана е анализата на финансиската состојба на општината со употреба на индикаторите за следење.

2

ЧЕКОР

НАСТАНУВАЊЕ ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА

Одговорот на прашањето „кога настанува финансиската нестабилност на општината“ се наоѓа токму во овој чекор.

Согласно Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на ЕЛС („Службен весник на РСМ 173“ бр. 173/22), финансиската нестабилност на општината настанува доколку општината континуирано во период од 6 месеци исполни еден од двата долунаведени услови:

Сметката на општината е блокирана подолго од шест месеци; или

Во период од шест месеци, континуирано секој месец, со состојба на крајот на месецот, вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена надминува 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Напомена:

Ако еден од двата услови е исполнет, финансиската нестабилност на општината настанува петтиот (5-тиот) ден од наредниот месец.

Денот на настанувањето на финансиската нестабилност е значајна детерминанта на сите идни активности на општината поврзани со менаџирањето на процесот на финансиска нестабилност на општината.

Забележи го денот на настанување на финансиската нестабилност на општината

Анализата на финансиската состојба на општината, а со тоа и утврдувањето на исполнувањето на условите за финансиска нестабилност, се базира на финансиската состојба на општината што е *евидентирана на крајот од месецот*. Затоа препорачливо е анализата да се направи веднаш по завршувањето на месецот, односно од 1. до 3. во месецот, бидејќи Законот пропишува дека доколку еден од условите е исполнет, ќе се смета дека од 5-тиот ден во наредниот месец општината е во финансиска нестабилност и своите активности треба да ги усогласи согласно одредбите кои ја дефинираат оваа состојба.

Односно, доколку општината согласно својата евиденција од 31.01.2022 година утврди дека исполнила еден од условите за финансиска нестабилност, на пр. сметката на општината во континуитет е блокирана 6 месеци (од август 2021 година до

јануари 2022 година) или пак континуирано шест месеци по ред (август, септември, октомври, ноември и декември 2021 година, како и јануари 2022 година) неизмирениите обврски над 60 дена надминуваат 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година, тогаш почнувајќи од 05.02.2022 година се смета дека општината е во финансиска нестабилност.

Министерството за финансии континуирано на месечна основа ја следи состојбата на општините во поглед на исполнувањето на условите за финансиска нестабилност и соодветно ја известува финансиската инспекција. Финансиската инспекција презема активности, согласно Законот за финансиска инспекција во јавниот сектор, кон оние општини кои не постапиле согласно одредбите од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, односно не прогласиле финансиска нестабилност на општината и не ги почитувале роковите согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Укажување: Законот предвидува **глоба во износ од 400 евра до 500 евра** во денарска противвредност која ќе му се изрече **на градоначалникот** на општината **ако не го извести** советот на општината и Министерството за финансии **за исполнување на еден од условите за настапување финансиска нестабилност на општината.**

3

ЧЕКОР

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА НАСТАНАТА ФИНАНСИСКА НЕСТАБИЛНОСТ

Известувањето за исполнување услови за финансиска нестабилност на општината и дефинирањето мерки за надминување на состојбата е последователен процес кој започнува од организационата единица за финансиски прашања, преку градоначалникот, па до советот на општината. Крајна цел на овој процес е известување на Министерството за финансии.

Откако организационата единица за финансиски прашања констатира дека општината исполнува еден од условите за настанување финансиска нестабилност, го известува градоначалникот и советот на општината во рок **од 3 дена** од настанувањето на финансиската нестабилност. За таа цел подготвува писмено известување во кое се наведени причините, односно условот кој е исполнет за прогласување финансиска нестабилност и датумот од кога настапува финансиската нестабилност на општината. Датумот на ова известување е исто така значаен датум за понатамошните обврски на другите чинители во процесот (градоначалникот и советот на општината).

Врз основа на известувањето добиено од организационата единица за финансиски прашања, градоначалникот во рок од 3 дена од денот на известувањето писмено го информира советот на општината и Министерството за финансии за исполнувањето на условите за настанување финансиска нестабилност на општината и за датумот од кога истата е настаната (види анекс 2 од Прирачникот).

Прашање:

Што се случува доколку градоначалникот не го извести советот на општината и Министерството за финансии за настаната финансиска нестабилност на општината?

Одговор:

Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на ЕЛС („Службен весник на РСМ“ бр. 173/22) предвидува оваа обврска да ја преземе советот на општината.

Имено, доколку градоначалникот на општината не го извести советот на општината и Министерството за финансии за исполнувањето на условите за настанување на финансиската нестабилност на општината во законски дефинираните рокови, тогаш советот на општината согласно претходно добиеното известување од организационата единица за финансиски прашања за исполнување на условите за настанување финансиска нестабилност на општината ги презема следниве активности:

- 1 Го известува **Министерството за финансии** за исполнување на условите за настапување финансиска нестабилност на општината **во рок од 3 дена** од денот на добивање на известувањето од организационата единица за финансиски прашања;
- 2 **Свикува итна седница на советот на општината** на која се разгледува финансиската состојба на општината;

3

Го задолжува градоначалникот во рок од 9 дена од денот на седницата на која се разгледувала финансиската состојба на општината да подготви и достави до советот **предлог-план за мерки за надминување на финансиската нестабилност;**

4

Го разгледува предлог-планот за мерки за надминување на финансиската нестабилност доставен од градоначалникот и **во рок од пет дена усвојува план за мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината.**

Понатаму, градоначалникот и организационата единицата за финансиски прашања детално ја разгледуваат финансиската состојба на општината и пристапуваат кон подготовка на предлог-план на мерки за надминување на состојбата, како и дефинирање акциски план за нивна реализација.

Предлог-планот за мерки за надминување на финансиската нестабилност (види анекс 3 од документот) градоначалникот го доставува до советот на општината на разгледување **во рок од 15 дена од денот на настанување на финансиската нестабилност на општината.**

4

ЧЕКОР

ДОНЕСУВАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ ПЛАН НА МЕРКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ

Советот на општината ја разгледува финансиската состојба на општината и предлог-планот за мерки за надминување на финансиската нестабилност доставен од градоначалникот и **во рок од пет дена усвојува план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината** (примерок на план на мерки е даден во анекс 4 од Прирачникот).

Општината го доставува усвоениот план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината до Министерството за финансии во рок од 3 дена од усвојувањето.

Усвоениот план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината **задолжително се објавува на веб-страницата на општината** на јасно видливо место и во јасно разбирлив формат.

Со цел создавање услови за извршување на мерките и активностите во обемот и роковите дефинирани со усвоениот план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината, ор-

ганизационата единица за финансиски прашања во соработка со градоначалникот и другите релевантни единици во општината подготвува предлог-измени и дополнувања на буџетот на општината. Подготовката на измените на буџетот на општината треба да трае помалку од 2 недели, бидејќи градоначалникот има

законска обврски **предлог-измените од буџет на општината** да го достави на разгледување и усвојување до советот на општината **во рок од 15 дена од денот на усвојување на планот** на мерките за надминување на финансиската нестабилност.

ВАЖНО УКАЖУВАЊЕ:

Со предлог-измените и дополнувањето на буџетот на општината (ребаланс) или со буџетот на општината треба да се воведат нова посебна програма за подмирување на доспеани, а неплатени обврски кон доверителите. Врз основа на последните квартални извештаи на општината доставени до Министерството за финансии пред настапувањето на финансиската нестабилност на општината, општината на оваа посебна програма има обврска да алоцира средства во висина од најмалку 10% од износот на доспеани, а неплатени обврски претставени во кумулативниот квартален извештај за достасани ненамирани обврски (образец K2).

Советот на општината во најкраток можен рок ги усвојува измените и дополнувањата на буџетот на општината или буџетот на општината доставени од градоначалникот. Буџетот на општината, измените и дополнувањата на буџетот општината ги доставува до Министерството за финансии и по неговото вчитување во трезорот на Министерството за финансии, општината започнува со спроведување на планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината.

Министерството за финансии ја следи реализацијата на посебната програма за

подмирување на достасани, а неплатени обврски и преку директно следење на оваа посебна програма, Министерството ја следи и реализацијата на мерките за надминување на финансиската нестабилност.

Доколку измените и дополнувањата на буџетот на општината (ребаланс) или буџетот на општината не се подготвени согласно законските одредби, тогаш Министерството за финансии не го вчитува буџетот/ребалансот на општината во трезорскиот систем, а општината не може да започне со спроведување на планот. Во тој случај Министерството ја известува општината, која во најкраток рок потребно е да го коригира буџетот на општината/ребалансот и повторно да го достави на вчитување во трезорот на Министерството.

Во текот на спроведувањето на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината, целокупното финансиско работење на општината е насочено кон исполнување на активностите и мерките дефинирани во планот. Организационата единица за финансиски прашања и градоначалникот активно го спроведуваат и следат извршувањето на планот. Спроведувањето на мерките од планот, општината може да го планира со користење сопствени ресурси (финансиски средства, репрограмирање обврски и сл.) или пак со користење финансиски средства од Министерството за

финансии, преку еден од инструментите за финансирање за надминување на финансиската нестабилност на општината, кои се опишани во посебна точка од овој прирачник.

По завршување на секој месец од спроведувањето на планот на мерки, организационата единица за финансиски прашања подготвува детален извештај за степенот на реализација на секоја од предвидените мерка, кој извештај, откако ќе биде одобрен и потпишан од градоначалникот, се доставува до советот на општината и до Министерството за финансии. Извештајот за реализација на планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината континуирано се доставува еднаш месечно сè додека трае финансиската нестабилност на општината.

5

ЧЕКОР

НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ

Општината се смета дека ја надминала финансиската нестабилност доколку се исполнети двата долунаведени услови:

1

Сметката на општината е деблокирана;

2

Вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена не надминува 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Укажување: Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на ЕЛС („Службен весник на РСМ“ бр. 173/22) предвидува преодни одредби во однос на примената на вториот услов кои ќе важат во 2022 година, односно во 2023 година, и тоа:

Во **2022 година**, вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена не треба да надминува 80% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година;

Во **2023 година**, вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена не треба да надминува 70% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Штом се исполнат двата услови, организационата единица за финансиски прашања **во рок од 5 дена** од денот на исполнување на условите писмено **го известува градоначалникот** за преста-

нок на финансиската нестабилност на општината. Градоначалникот, пак, **во рок од 3 дена** од известувањето добиено од организациона единица ги известува советот на општината и Министерството за финансии за престанок на финансиската нестабилност на општината и враќање на нејзиното нормално работење.

НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ

По деблокирање на сметката на општината или намалување на % на неизмирени обврски постари од 60 дена (> 60% од вкупните реализирани приходи на основниот буџет во претходната година), финансиската нестабилност на општината е надмината.

Организационата единица за финансиски прашања го известува градоначалникот

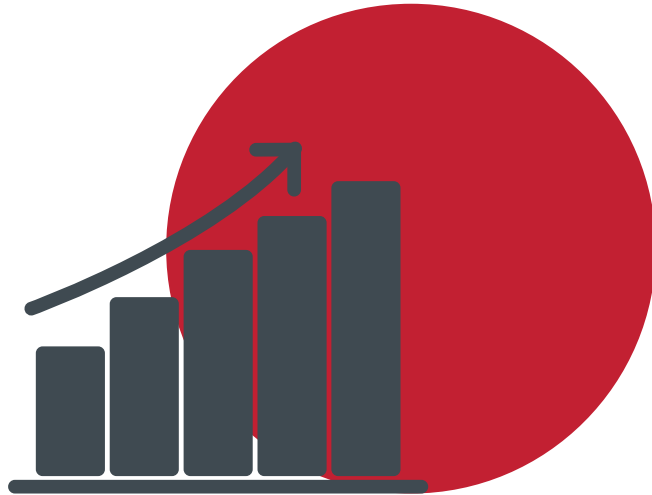
Градоначалникот го известува советот на општината

Градоначалникот го известува Министерството за финансии

3

ПЛАН НА МЕРКИ ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА

Во периодот на финансиска нестабилност на општината, Законот предвидува неколку мерки и активности со кои се ограничуваат правата и обврските на градоначалникот на општината, а кои се насочени кон минимизирање на можноста општината да генерира нови обврски кои дополнително би ја влошиле нејзината финансиска состојба.

Градоначалникот на општината од денот на настанување на финансиската нестабилност на општината не смее да:

- ✓ започне нови капитални проекти и инвестиции финансирани од сопствени средства на општината;
- ✓ донесе измени и дополнувања на годишниот план за јавни набавки;
- ✓ основа јавни претпријатија, трговски друштва и јавни установи;
- ✓ започне постапка за нови вработувања и унапредувања на постојните вработени, како и ангажирање нови лица; и
- ✓ донесе одлука за избор на најповолен понудувач за сите започнати постапки за јавни набавки, освен за постапките за јавни набавки за кои се обезбедени финансиски средства од буџетот на Република Северна Македонија.

Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината е инструмент кој ја води општината низ процесот на управување со финансиската криза (види анекс 4 од Прирачникот).

Примарна цел на планот е да осигура дека општината ќе ја врати својата добра финансиска состојба во законски дефинираниот рок од 6 месеци.

Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината го подготвува организационата единица за финансиски прашања, а го одобрува градоначалникот на општината. Подготовката на планот е консултативен процес во кој учествуваат раководните структури на општината, релевантните организационски единици во општината и главните добавувачи и доверителите на општината. Сите добри предлози од овој консултативен процес кои ќе обезбедат сеопфатно решение на негативната финансиска состојба на општината треба да се разгледаат и да се земат предвид при подготовката на планот.

Основна цел на планот за надминување на финансиската нестабилност на општината е да осигура дека во период од 6 месеци општината ќе биде способна редовно да ги сервисира своите обврски согласно роковите на доспевање, ќе го намали долгот по доспеаните, а неисплатени обврски, ќе испорачува редовни и квалитетни локални услуги и доколку има, редовно ќе ги сервисира своите финан-

сиски обврски кон државата или кон другите финансиски доверители.

Препорачани елементи на планот на мерки за надминување на финансиската состојба на општината се:

1 | **Процена на моменталната финансиска состојба на општината**

Со јасно идентификување и анализа на финансиските проблеми и предизвици кои ги има општината. Оваа процена треба да понуди одговор на прашањата дали општината доволно ги наплатува своите приходи, дали има проблеми со сервисирање на тековните обврски, дали е во состојба да ги финансира своите финансиски обврски, дали за исплата на некои обврски ненаменски искористила средства од други извори, дали постојат одредени системски слабости и кои се нивните ризици, каков е институционалниот капацитет на општината и сл.;

2 | **Дефинирање ефикасни финансиски мерки**

Кои ќе ја вратат општината во добра финансиска состојба што е можно поскоро. Во овој дел треба да се дефинираат главните стратешки цели на планот и начинот и средствата за постигнување на тие цели, како на пример: намалување на непродуктивните и непотребни расходи на минимално ниво, поставување ограничувања за трошење, максимална наплатата на приходите, репрограмирање на некои

обврски/долгови, пребивање на некои обврски и побарувања, обезбедување дополнителни реални извори на приходи по други основи (продажба на средства или имот) и сл.;

3 | **Утврдување внатрешни и надворешни ресурси**

Неопходни за спроведување на финансиските мерки. Идентификувањето активности кои треба да ги преземе општината со своите расположливи административни и технички капацитети, утврдување дејствија кои треба да се преземат од надворешни чинители (банки, доверители, адвокати, посредници и сл.), како и дефинирањето на временската рамка за нивна реализација е клучен фактор за спроведување на финансиските мерки од планот;

4 | **Ризици поврзани со спроведувањето на планот**

Ризиците главно се однесуваат на финансиското управување и администрација, финансиската дисциплина и следењето и известувањето. За ублажување на ефектите од евентуалните ризици препорачливо е планот да содржи и матрица на ризик во која ќе се наведат соодветни мерки за спречување на секој од откриените ризици. Како потенцијални ризици во процесот на надминување на финансиската нестабилност на општината би можеле да се јават:

Недостаток на политичка и или административна поддршка за идентификуваните мерки и активности за надминување на финансиската нестабилност на општината;

Континуирана слаба наплата на приходите, наспрема зголемувањето на обврските;

Неефикасна контрола на поставените расходни лимити и ограничувања и неспроведување на иницијативите за зголемување на приходите;

Несоодветни системи на делегирање кои влијаат на управувањето, администрацијата и оперативната ефикасност;

Несоодветни внатрешни контроли.

Дополнително, планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината посебно треба да го истакне **износот на финансиска поддршка кој општината планира да го обезбеди од Министерството за финансии**, преку еден од инструментите за финансирање за надминување на финансиската нестабилност на општината, доколку општината одлучи да користи некој од понудените инструменти од Министерството за финансии.

Иако примарната цел на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината е краткорочна и е насочена кон исполнување на условите за надминување на финансиската неста-

билност, сепак планот може да понуди и мерки кои на подолг рок би ги посочиле акумулираните и обелоденети проблеми и предизвици и би обезбедиле целосна стабилизација на финансиската состојба на општината и нејзина одржливост во иднина. Оваа долгорочна карактеристика на планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината всушност се препознава и во измените на Законот за финансирање на ЕЛС, кои за општините кои се во финансиска нестабилност пропишуваат обврска за воспоставување посебна програма во буџетот на општината исклучиво наменета за подмирување на доспеаните, а неплатени обврски.

Оттука, во планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината потребно е да се наведе годишна проекција на средства на оваа програма која не смее да биде помала од 10% од износот на прикажаните доспеани, а неплатени обврски во последните периодични квартални извешти.

Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината е основа за подготовка на измените и дополнувањата на буџетот на општината во услови на финансиска нестабилност на општината.

Министерството за финансии ја следи реализацијата на планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината врз основа на месеч-

ните извештаи за реализација на планот доставени од општината, но и директно преку следење на посебната буџетска програма за подмирување на доспеаните, а неплатени обврски. Доколку средствата предвидени во програмата за подмирување на доспеаните, а неплатени обврски целосно не се реализираат во тековната година за износот на нереализираните средства, се зголемува износот на програмата за наредната година. На овој начин се ограничува/намалува можноста на општината да генерира нови обврски и на долг рок се обезбедува зајакнување на финансиската состојба на општината.

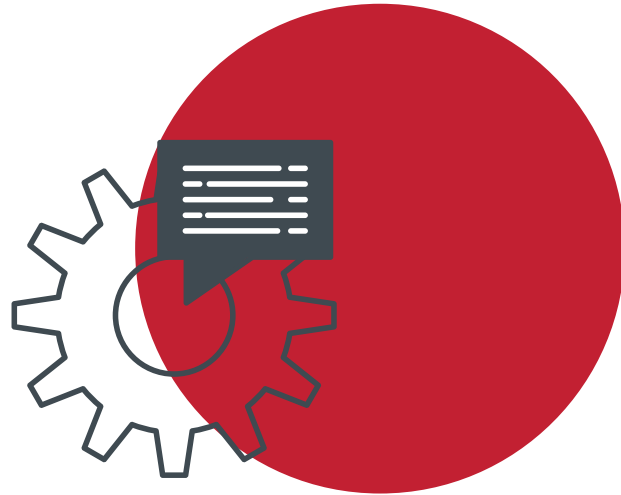
Врска помеѓу планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината и измените и дополнувањата на буџетот на општината

Во случај кога се јавува временско несовпаѓање на мерките и активностите кои имаат финансиски реперкусии врз буџетот на општината, предложени со планот за надминување на финансиската нестабилност на општината, со тековната година за која се однесува буџетот на општината, тогаш со измените и дополнувањата на буџетот на општината треба да се опфатат само мерките кои се очекува да се реализираат до крајот на календарската година за којашто се однесува и буџетот. Другите мерки ќе треба да бидат опфатени со буџетот на општината за следната календарска година. При вчиту-

вање на буџетот на општината за следната финансиска година, Министерството за финансии детално ќе го контролира извршувањето на планот на мерките во претходната година и планираните мерки за новата фискална година. Доколку се утврди несогласување на податоците од планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината со реализираниот буџет на општината од претходната година и поднесениот буџет на општината за тековната година, тогаш буџетот на општината нема да биде вчитан во трезорот на Министерството за финансии.

Доколку општината во рок од 6 месеци (максимален рок кој е дефиниран со Законот) со реализација на мерките од планот за надминување на финансиската нестабилност на општината **не успее да ја надмине финансиска нестабилност** и да ја врати поволната финансиска состојба, тогаш советот на општината, на предлог на градоначалникот на општината, усвојува нов план на мерки за надминување на финансиската нестабилност за период од шест месеци. Законот пропишува дека постапката за надминување на финансиската нестабилност може да се спроведе само за уште еден дополнителен период од шест месеци.

4

**ИНСТРУМЕНТИ ЗА
ОБЕЗБЕДУВАЊЕ
СРЕДСТВА ЗА
НАДМИНУВАЊЕ НА
ФИНАНСИСКАТА
НЕСТАБИЛНОСТ НА
ОПШТИНА**

Обезбедувањето финансиски средства за исплата на акумулираните заостанати обврски и притоа непрекинато извршување на сите тековни активности и законски делегирани надлежности е главен предизвик за општината која е во финансиска криза. Овој предизвик е уште поизразен кога настапила финансиска нестабилност на општината.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за финансирање на ЕЛС („Службен весник на РСМ“ бр. 173/22), новиот член 41-а, како една од мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината, ја потенцира новододелената можност на општината да обезбеди финансиски средства преку Министерството за финансии за исплата на доспеаните, а неплатени обврски и со тоа да ја надмине својата финансиската нестабилност.

Како што беше наведено користењето на оваа можност, веќе претходно треба да е најавено уште во фазата на подготовка на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината.

Законот предвидува три инструменти за финансирање на надминувањето на финансиската нестабилност на општината кои се финансирани од страна на Министерството за финансии, и тоа:

1 | Условен кредит (stand by)

Инструмент преку кој општината може да обезбеди долгорочен кредит преку Министерството за финансии, со времетраење од најмногу 10 (десет) години и еднаква годишна отплата на ратите по кредитот. Отплатата на кредитот се врши на сметката на Министерството за финансии;

2 | Бескаматна општинска обврзница

Инструмент кој опфаќа издавање бескаматна општинска обврзница од страна на општината на познат купувач - Министерството за финансии. Рокот на доспевање на обврзницата е најмногу до десет години, а главнината ќе се отплаќа во еднакви годишни рати на сметка на Министерството за финансии. Бескаматната општинска обврзница ја издава општината по претходно донесен акт за одобрување на емисијата на хартии од вредност од страна на Комисијата за хартии од вредност;

3 | Структурна обврзница

Инструмент кој опфаќа издавање структурна обврзница од страна на Министерството за финансии на барање на општината, со рок на доспевање до најмногу до десет години, при што општината има обврска секоја година да уплаќа еднакви годишни рати на сметка на Министерството за финансии. За издавање на

структурната обврзница, Министерството за финансии изработува проспект согласно законската регулатива за хартии од вредност. Овој инструмент може да се употребува за подмирување обврски кон Управата за јавни приходи и за подмирување други јавни давачки од страна на општината.

Двете обврзници, бескаматната општинска обврзница и структурната обврзница, котираат на секундарниот пазар на хартии од вредност. Дополнително издавањето, тргувањето и примената на бескаматната општинска обврзница и структурната обврзница се регулирани со Законот за хартии од вредност.

Трите горенаведени инструменти за финансирање на финансиската нестабилност на општината претставуваат долгорочно задолжување на општината кое се реализира по пат на склучување договор помеѓу Министерството за финансии и општината, со кој се регулираат меѓусебните права и обврски од долгорочното задолжување на општината за обезбедување финансиски средства преку користење на некој од трите инструменти за финансирање на финансиската нестабилност на општината.

ПРИ ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ОПШТИНАТА ЗА КОРИСТЕЊЕ НА КОЈ БИЛО ОД ТРИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА НАДМИНУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНАТА НЕ СЕ ПРИМЕНУВА ПОСТАПКАТА ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ОПШТИНИТЕ УРЕДЕНА СО ЗАКОНОТ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ.

ОГРАНИЧУВАЊАТА ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ЕЛС ПРЕДВИДЕНИ ВО ЧЛЕН 18 (СТАВ 3), ЧЛЕН 19 И ЧЛЕН 20 ОД ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ЕЛС НЕ СЕ ПРИМЕНУВААТ ПРИ ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА ОПШТИНАТА СО ЕДЕН ОД ОВИЕ ИНСТРУМЕНТИ.

Обврските на општините корисници на средства по основ на трите инструменти за финансирање на надминувањето на финансиската нестабилност на општината не се предмет на пресметка на слободниот капацитет за потенцијални идни задолжувања на општините.

Доколку општината корисник на средства по основ на трите инструменти за обезбедување финансиски средства за финансирање на финансиската нестабилност не ги подмири навремено своите обврски

кон Министерството за финансии, Министерството за финансии, за наплата на побарувањата на овие обврски, има право да задржи дел од дотациите за ДДВ кои треба да се распределат на општината, до износ потребен за наплата на побарувањето.

На општината корисник на средства по основ на трите инструментите за обезбедување финансиски средства за финансирање на финансиската нестабилност, која ќе задоцни со отплата на ануитетот во рок подолг од 15 дена, ќе ѝ доспее целиот износ на долг.

Висината на финансиската поддршка којашто општината може да ја добие преку Министерството за финансии по кој било од наведените инструменти не може да надмине **50% од вредноста на реализираниот основен буџет на општината во претходната фискална година.**

Постапка за користење на инструментите за обезбедување финансиски средства од Министерството за финансии

1

ЧЕКОР

ОДЛУКА ЗА НАМЕРА ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЕДЕН ОД ИНСТРУМЕНТИТЕ

Постапката за долгорочно задолжување на општината со цел користење на трите инструменти за обезбедување финансиски средства за финансирање на финансиската нестабилност на општината започнува со усвојување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината и врз основа на него, одлуката за намера за користење на еден од инструментите за финансирање за надминување на финансиската нестабилност на општината од страна на советот на општината.

Одлуката за намера за користење на еден од инструментите за финансирање за надминување на финансиската нестабилност на општината задолжително треба да содржи податок за износот на потребните финансиски средства што општината би ги користела за финансирање на финансиската нестабилност (види анекс 5 од документот).

2

ЧЕКОР

ПОДНЕСУВАЊЕ НА БАРАЊЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЕДЕН ОД ИНСТРУМЕНТИТЕ

Општината во рок од **3 (три) дена** од усвојувањето на одлуката за намера, поднесува **барање за користење на инструментите за обезбедување финансиски средства за финансирање на финансиската нестабилност до Министерството за финансии** (примерок е даден во анекс 6 од Прирачникот). Барањето го потпишува градоначалникот на општината и кон барањето се поднесува следнава документација:

План на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината;

Одлука за намера за користење на еден од трите инструменти (во оригинал).

3

ЧЕКОР

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ОДОБРЕНО КОРИСТЕЊЕ НА ИНСТРУМЕНТ

Министерството за финансии го разгледува барањето доставено од општината за користење на инструментите за обезбедување финансиски средства за финансирање на финансиската нестабилност и

во рок **од 20 дена од денот на приемот на истото** ја известува општината за можноста и условите за користење на еден од инструментите. Општината не може самостојно да одлучи кој од трите инструменти преферира да го користи. Оваа одлука ја носи Министерството за финансии.

4

ЧЕКОР

ОДОБРУВАЊЕ НА ЗАДОЛЖУВАЊЕТО ПРЕКУ КОРИСТЕЊЕ НА ЕДЕН ОД ТРИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА НЕСТАБИЛНОСТ НА ОПШТИНИТЕ ОД СТРАНА НА ВЛАДАТА НА РСМ

Министерството за финансии до Владата на Република Северна Македонија за одобрување доставува предлог-договор со кој се регулираат меѓусебните права и обврски од долгорочното задолжување на општината за обезбедување финансиски средства преку користење на некој од трите инструменти за финансирање на финансиската нестабилност на општината, како и предлог-одлука за долгорочното задолжување на општината за обезбедување финансиски средства преку користење на некој од трите инструменти за финансирање на финансиската нестабилност на општината.

Владата го разгледува и одобрува предлог-договорот за долгорочното задолжување на општината за обезбедување финансиски средства преку користење условен кредит/бескаматна општинска обврзница/структурна обврзница за финансирање на финансиската нестабилност на општината и ја носи предлог-одлуката за долгорочното задолжување на општината за обезбедување финансиски средства преку користење на некој од трите инструменти за финансирање на финансиската нестабилност на општината.

5

ЧЕКОР

СКЛУЧУВАЊЕ ДОГОВОР ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ

Општината и Министерството за финансии, согласно одлуката на Владата на РСМ, склучуваат договор со кој ги регулираат меѓусебните права и обврски од долгорочното задолжување за обезбедување финансиски средства преку користење на некој од инструментите за финансирање на финансиската нестабилност на општината. Договорот го одобрува Владата на РСМ, а во рок од три месеци го потпишуваат градоначалникот на општината и министерот за финансии.

Текстот на договорот за задолжување исто така е предмет на меѓусебно одобрување од страна на општината и Министерството за финансии.

Со договорот за задолжување регулирани се: висината на одобрените средства за финансирање на финансиската нестабилност на општината, видот на финансискиот инструментот, условите за задолжување (висината на каматната стапка, рокот на отплата, грејс-периодот), намерата за користење на средствата, обврските и трошоците за издавање на обврзниците во случај доколку истите се предмет на договорот, начинот на постапување во услови на ненавремена отплата на обврските по договорот од страна на општината, амортизацискиот план, времетраењето на договорот, следењето на реализацијата на договорот и сл.

6

ЧЕКОР

РЕАЛИЗАЦИЈА НА ДОГОВОР ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ

Реализацијата на договорот зависи од видот на инструментот за обезбедување финансиски средства кој е предмет на договорот за задолжување.

Во случај кога се користат инструментите **условен кредит и бескаматна општинска обврзница**, тогаш задолжувањето предвидува реален трансфер на парични средства од Министерството за финансии кон општината, односно ефектуирањето на одобрените средства од договорот за задолжување се врши преку посебна наменска сметка (тип на сметка 789) отво-

рена од страна на општината во рамките на единствената трезорска сметка.

Преку оваа наменска сметка општината ги реализира сите уплати и исплати кои се предмет на договорот за задолжување.

За користење на средствата од договорот општината доставува барање до Министерството за финансии. Министерството за финансии ги префрла средствата кон општината во рок од 3 работни дена од добивањето на барањето на посебната сметка отворена од страна на општината. Општината има обврска во рок од 6 месеци да ги искористи средствата, односно да ги исплати неподмирени обврски наведени во прилогот од договорот. Доколку дел од префрлените средства останат неискористени, општината има обврска да ги врати на сметката на Министерството за финансии и со тоа да го намали својот долг по предметното задолжување што ќе биде соодветно регулирано во договорите за право на општината за предвремена отплата на кредит или предвремен откуп на обврзница.

Средствата доделени со договорот за задолжување општината смее да ги користи исклучиво за исплата на обврските презентирани во прилогот од договорот (листата на достасаните, а неподмирени обврски).

Во случај кога договорот за задолжување се однесува на инструментот **структурна обврзница**, тогаш одобрените средства

од договорот за задолжување општината ги добива во нематеријална форма, односно како хартија од вредност, т.е. структурна обврзница. Општината како имател на оваа хартија од вредност врши нејзина материјализација преку секундарниот пазар на хартии од вредност, согласно законската рамка која го регулира тргувањето со хартии од вредност. Средствата добиени од тргувањето со структурната обврзница се користат за израмнување на должничко-доверителските односи помеѓу општината и доверителите наведени во прилогот од договорот, т.е. листата на достасаните неподмирени обврски.

Општината, но и кој било друг имател на структурната обврзница може истата да ја користи за подмирување на обврските кон Управата за јавни приходи, како и за подмирување на други јавни давачки во висина на нејзината номинална вредност.

**СРЕДСТВОТА ОД
ДОГОВОРОТ ЗА
ЗАДОЛЖУВАЊЕ НЕ
СМЕАТ ДА СЕ КОРИСТАТ
ЗА ИСПЛАТА НА:**

- **ОБВРСКИ ЗА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА;**
- **ОБВРСКИ ЗА НАБАВКА НА МЕБЕЛ И ВОЗИЛА (ЛЕСНИ ПАТНИЧКИ ВОЗИЛА);**
- **НЕСУШТИНСКИ РАСХОДИ.**

Ефектуирањето на средствата добиени со продажбата на структурната обврзница се врши преку посебна наменска сметка за заеми (тип на сметка 789) отворена од страна на општината во рамките на единствената трезорска сметка. Општината има обврска овие средства да ги искористи за исплата на неподмирениите обврски наведени во прилог од договорот во рок од 6 месеци.

7

ЧЕКОР

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА ДОГОВОРОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ

По завршување на секој месец од спроведувањето на договорот за задолжување, а согласно планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината, организационата единица за финансиски прашања подготвува извештај за степенот на реализација на секоја од предвидените мерки, вклучувајќи и информации за искористувањето на средствата добиени од инструментот за финансирање на финансиската нестабилност на општината. Извештајот одобрен и потпишан од градоначалникот се доставува до советот на општината и до Министерството за финансии. Извештајот за реализација се доставува континуирано сè додека трае финансиската нестабилност на општината.

5

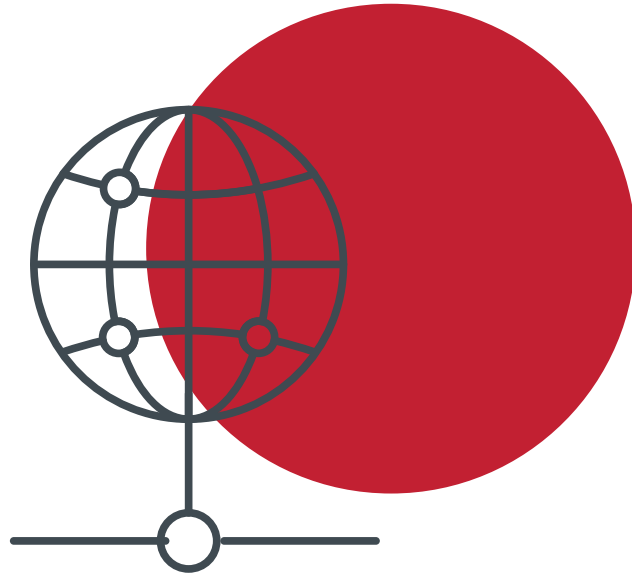

**КАЛЕНДАР НА
АКТИВНОСТИ
ВО УСЛОВИ НА
ФИНАНСИСКА
НЕСТАБИЛНОСТ НА
ОПШТИНАТА**

Р.б.	Активност/документ	Одговорен субјект	Рок
1	Известување до градоначалник за исполнување на условите за финансиска нестабилност на општината	Организациона единица (ОЕ) за финансиски прашања	3 дена од денот на настанувањето на фин. настабилност
2	Настанување финансиска нестабилност на општината	Општина	5-ти ден од наредниот месец
3	Известување до советот на општината и до Министерството за финансии за настанатата финансиска нестабилност на општината	Градоначалник	3 дена по добивањето на известувањето од ОЕ за финансиски прашања
4	Доставен предлог-план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината до советот на општината	Градоначалник	15 дена по настанувањето на финансиската нестабилност
Алтернативно			
2а	Известување до Министерство за финансии за настанатата финансиска нестабилност на општината	Совет на општината	3 дена по добивањето на известувањето
	Седница на советот на општината	Совет на општината	веднаш (вообичаено 3 дена)
3а	Доставен предлог-план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината до советот на општината	Градоначалник	9 дена по седницата на советот
5	Усвојување план на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината	Совет на општината	5 дена по доставениот предлог-план од градоначалникот

6	Објавување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината на општинската веб-страница	Општина	веднаш по усвојувањето
7	Поднесување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината до Министерството за финансии	Општина	3 дена по усвојувањето на планот
8	Усвојување на измени и дополнувања на буџетот на општината	Совет на општината	15 дена по својувањето на планот
9	Спроведување на мерките утврдени во планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината	Градоначалник, ОЕ за финансиски прашања, општина	6 месеци
10	Следење и известување за спроведувањето на планот	ОЕ за финансиски прашања/ Министерството за финансии	континуирано следење/месечно известување до МФ
11	Известување до градоначалникот за исполнувањето на условите за надминување на финансиската нестабилност на општината	ОЕ за финансиски прашања	5 дена по исполнувањето на условите
12	Известување до советот на општината и до Министерството за финансии за надминување на финансиската нестабилност	Градоначалник	3 дена по известувањето добиено од ОЕ за финансиски прашања

6

**ОБЕЗБЕДУВАЊЕ
СРЕДСТВА ЗА
ФИНАНСИРАЊЕ
ДОСПЕАНИ, А
НЕПЛАТЕНИ ОБВРСКИ**

Измените на Законот за финансирање на ЕЛС (член 41-б) предвидуваат можност општините да обезбедат средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски, иако не се во состојба на финансиска нестабилност. Оваа можност е со времен карактер и се однесува само на доспеаните, а неплатени општински обврски евидентирани во Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски заклучно со **30.09.2021 година**.

За обезбедување средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски заклучно со 30.09.2021 година, општините може да го користат инструментот **структурна обврзница**.

Условите и постапката за користење на структурната обврзница, како инструмент за обезбедување финансиски средства, која по барање и во корист на општината би ја издала Министерството за финансии, се исти како и во случај на обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината (опишан во претходната точка).

При користење на структурната обврзница за обезбедување средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски, не се применува постапката за задолжување на општината уредена со Законот за јавен долг.

Критериумите за задолжување од 18 став 3, член 19 и член 20 од Законот за финансирање на ЕЛС, не се применуваат при задолжувањето со структурна обврзница.

Услови за структурната обврзница

Вредност на структурната обврзница:
максимум до вредноста на пријавените доспеани, а неплатени обврски на општината со 30.09.2021 година

Рок на достасување:
најмногу до 10 години

Рок на отплата:
10 (десет) години во еднакви годишни рати

Камата и др. трошоци:
дополнително уредени со договор за задолжување

Издавач:
Министерство за финансии на барање и во корист на општината

Подготвувач на документација за издавање на структурната обврзница (проспект):
Министерство за финансии

Тргување со структурната обврзница:
На секундарен пазар на хартии од вредност

2

Врз основа на одлуката на советот на општината, општината поднесува барање за користење на структурната обврзница до Министерството за финансии

(примерок е даден во анекс 8 од овој документ)

Барањето се доставува во рок од 3 дена од денот на донесувањето на одлуката, но не подоцна од **31.12.2022 година**. Кон барањето задолжително се доставува одлуката за намера за користење на структурната обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски во оригинал.

3

Издавање структурна обврзница од страна на Министерството за финансии

Поединечните општински барања за користење на структурната обврзница за финансирање доспеани, а неплатени обврски се прибираат од страна на Министерството за финансии најдоцна до 31.12.2022 година. Министерството ги разгледува сите барања и го утврдува вкупниот износ за којшто ќе треба да се

обезбедат финансиски средства преку издавање структурна обврзница. Заради постоење временски јаз помеѓу пријавувањето на обврските од страна на општините и издавањето на структурната обврзница од страна на Министерството за финансии, во кој може да настане промена на состојбата на пријавените доспеани, а неплатени обврски, Министерството за финансии пред издавањето на структурната обврзница со секоја општина поединечно ќе го утврди износот на средства потребни за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски, предмет на барањето од точка 2. Издавањето на структурната обврзница е регулирано со законската регулатива за хартии од вредност, а постапката за издавање Министерството за финансии ја спроведува во рок од три месеци од крајниот датум за доставување на барањата од општините, односно структурната обврзница ќе биде издадена најдоцна до 31.03.2023 година.

Секоја општина во висина на побараните и одобрените средства за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски, ќе има свој соодветен удел во структурната обврзница кој ќе биде запишан во Централниот депозитар на хартии од вредност.

4

Министерството за финансии, врз основа на барањето за структурна обврзница доставено од општината, подготвува и доставува до Владата на РСМ предлог-договор за задолжување на општината со структурна обврзница и предлог-одлука за издавање структурна обврзница

Со договорот се регулираат меѓусебните права и обврски на Министерството за финансии и општината кои произлегуваат од долгорочното задолжување со структурна обврзница за обезбедување средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општината. Договорот го одобрува Владата на РСМ.

Со договорот за задолжување регулирани се: висината на одобрените средства, условите за задолжување (висина на каматната стапка, рокот на отплата, грејс-периодот), намерата за користење на средствата, начинот на постапување во услови на ненавремена отплата на обврските по договорот од страна на општината, амортизацискиот план, времетраењето на договорот, следењето на реализацијата на договорот и сл. Текстот на договорот за задолжување исто така е предмет на меѓусебно одобрување од страна на општината и Министерството за финансии.

Договорот за задолжување се склучува помеѓу градоначалникот на општината и министерот за финансии, во рок од најмногу 30 дена од денот на неговото одобрување од страна на Владата на РСМ.

5

Реализацијата на одобрените средства од договорот за задолжување на општината со структурна обврзница

Од страна на Министерството за финансии, се одвива во нематеријална форма, односно со пренос на право на сопственост на хартија од вредност, т.е. структурна обврзница. Општината како имател на оваа хартија од вредност врши нејзина материјализација преку секундарниот пазар на хартии од вредност, согласно законската рамка која го регулира тргувањето со хартии од вредност. Предност во купувањето на структурната обврзница имаат доверителите наведени во прилогот (листа на доверителите од договорот), со цел израмнување на должничко-доверителските односи помеѓу општината и доверителите.

Општината, но и кој било друг имател на структурната обврзница може истата да ја користи за подмирување на обврските кон Управата за јавни приходи, како и за подмирување на други јавни давачки во висина на нејзината номинална вредност.

Ефектуирањето на средствата добиени со продажбата на структурната обврзница се врши преку посебна наменска сметка

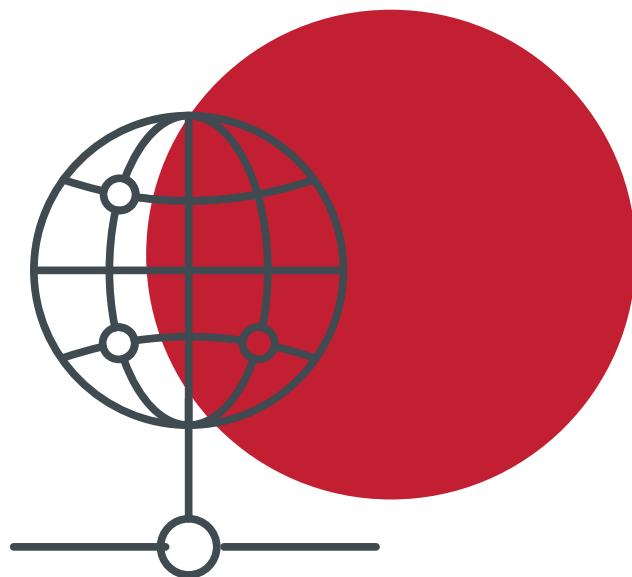
(тип на сметка 789) отворена од страна на општината во рамките на единствената трезорска сметка. Општината има обврска овие средства да ги искористи за исплата на доспеаните, а неплатени обврски наведени во прилогот од договорот.

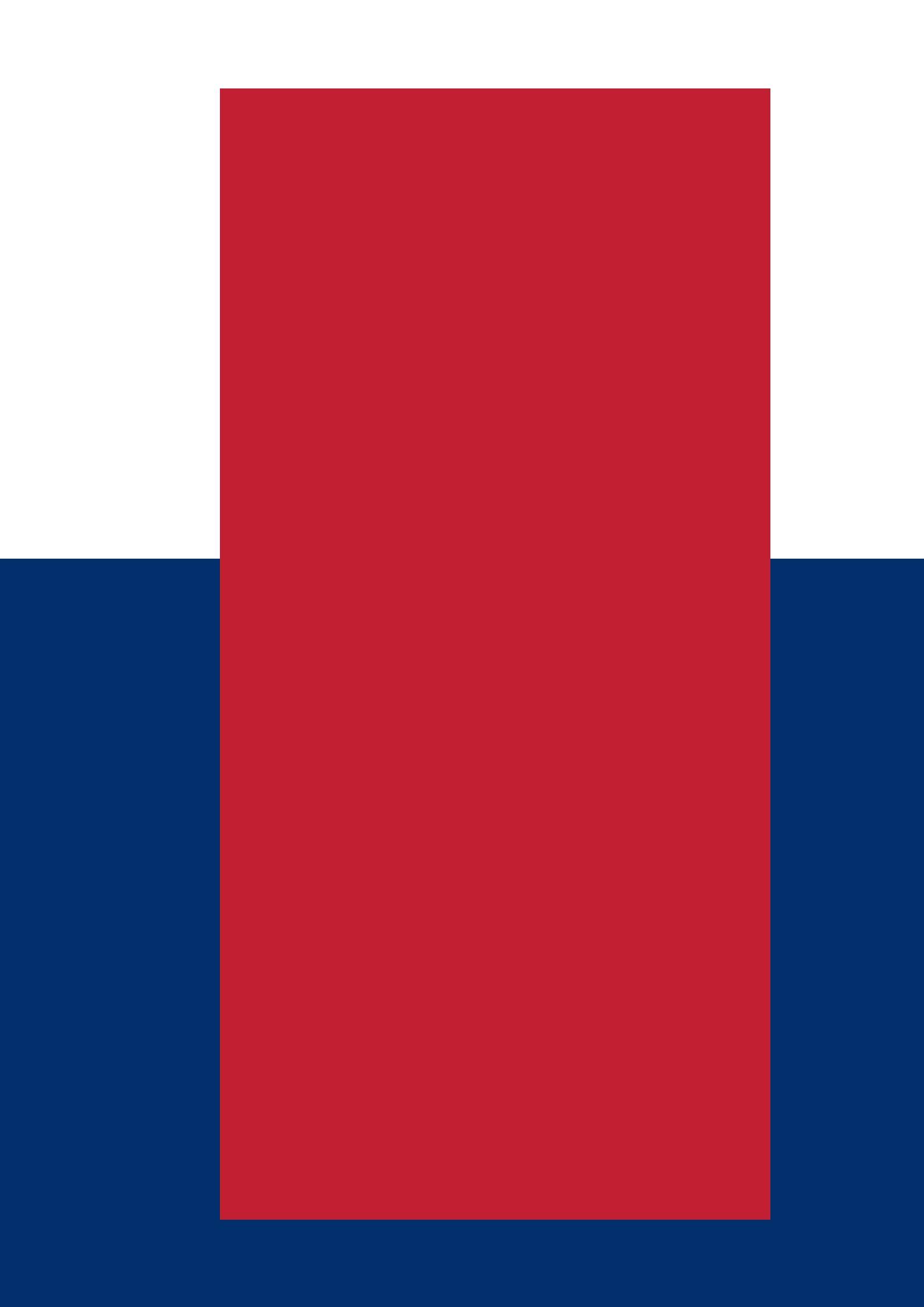
6

Општината има обврска навремено да го известува Министерството за финансии за реализацијата на договорот за задолжување со инструментот структурна обврзница

Организационата единица за финансиски прашања ја следи реализацијата на договорот и подготвува извештај за степенот на реализација на договорот, состојбата, односно промената на сопственоста на структурната обврзница, искористеноста на средствата добиени од инструментот структурна обврзница, исплатата на доспеаните обврски и сл.

Извештајот, одобрен и потпишан од градоначалникот, се доставува до советот на општината и до Министерството за финансии. Извештајот за реализација се подготвува месечно во период од 6 месеци до кога трае и рокот за реализација на договорот.

AHEKC

АНЕКС 1: Практичен пример за анализа на финансиската состојба на општина

Подолу е даден наједноставен пример за процена на финансиската состојба на општината, кој во реалноста не се сретнува често бидејќи секојдневното финансиско работење на општината е детерминирано од низа различни финансиски трансакции и основи како на страната на приходите и расходите, така и на страната на побарувањата и обврските. Но сепак примерот дава солидна основа за разбирање на постапката и целта на проекцијата на финансиската состојба на општината.

Пример

Да претпоставиме дека општината „АБВ“ на крајот на 31.03.2022 година во својата сметководствената евиденција ги има евидентирано следниве состојби:

Состојба	Вредност
Салдо на парични средства на 31.03.2022 година	1.064.343,00
Вкупни обврски по сите основи (краткорочни и долгорочни)	131.620.065,00
Доспеани за плаќање до 30.06.2022 (неплатени обврски – согласно кварталниот извештај за доспеани, а неплатени обврски)	85.452.065,00
до 30 дена	659.124,00
до 60 дена	31.356.371,00
над 60 дена	53.436.570,00
Преземени обврски кои ќе доспеат за плаќање до 30.06.2022 (проекција)	2.435.000,00
Преземени обврски кои ќе доспеат за плаќање до 30.09.2022 (проекција)	3.546.000,00
Преземени обврски кои ќе доспеат за плаќање до 31.12.2022 (проекција)	5.643.000,00
Преземени обврски кои ќе доспеат во 2023 (проекција)	34.544.000,00
Вкупни побарувања по сите основи	102.740.000,00
Доспеваат за наплата на 31.03.2022	13.600.000,00
Доспеваат за наплата на 30.06.2022	65.750.000,00
Доспеваат за наплата на 30.09.2022	19.940.000,00
Доспеваат за наплата на 31.12.2022	3.450.000,00

Наедно во периодичните финансиски извештаи за вториот квартал од 2022 година, односно кварталниот извештај за извршување на буџетот на општината и кварталниот извештај за доспеани ненамирени обврски, прикажани подолу, кои општина „АБВ“ на редовна основа ги доставува до Министерството за финансии, презентирани се следниве податоци.

Квартален извештај за извршување на буџетот на општина (Образец К1)

Општина: „АБВ“		„Образец К1“										
Квартален извештај за извршувањето на буџетот на општина „АБВ“ за извештајниот период (кумулативно) квартал од 01.01.2022 година до 31.03.2022 година												
(во '000 денари)												
Притоци - квартал I	Буџет за 2022 година		Наложна датација за 2022 година		Самофинансирачки активности за 2022		Вкупно за 2022 година					
	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	Останало за реализација до крај на 2022 година	% на реализација		
Тековно оперативен биланс:	-11,290	8,350	3,131	6,428	11	8	-8,106	14,786				
Вкупно тековно оперативни приходи	108,528	27,233	159,591	39,948	3,454	362	271,583	67,543	204,040	25%		
Вкупно тековно оперативни расходи	119,778	18,883	156,460	33,520	3,453	354	279,691	52,757	226,934	19%		
Капитален биланс:	11,290	-8,132	0	0	0	0	-6	11,290	-8,138			
Вкупно капитални приходи	58,750	1,343	0	0	0	0	58,750	1,343	57,407	2%		
Вкупно капитални расходи	47,500	9,475	0	0	0	0	6	47,500	9,481	20%		
Биланс на крај на период (Салдо на сметки)	0	218	3,131	6,428	11	2	3,342	6,648				
71	Даночни приходи	55,355	6,063	0	0	0	0	55,355	6,063	49,292	11%	
713	Даночи на имот	30,140	2,758					30,140	2,758	27,382	9%	
717	Даночи на специфични услуги	25,215	3,305					25,215	3,305	21,910	13%	
72	Наддоместични приходи	2,010	22	0	0	3,461	326	5,471	348	5,123	6%	
722	Такси и надоместоци	2,010	22			3,461	326	5,471	348	5,123	6%	
74	Трансфери и донации	51,163	21,148	159,591	39,948	3	36	210,757	61,132	149,625	29%	
741	Трансфери од други нивоа на власт	51,163	21,148	159,591	39,948	3	36	210,757	61,132	149,625	29%	
73	Капитални приходи	58,750	1,343	0	0	0	0	58,750	1,343	57,407	2%	
733	Продажба на земјиште	58,750	1,343					58,750	1,343	57,407	2%	
Расходи - квартал I	Буџет за 2022 година		Наложна датација за 2022 година		Самофинансирачки активности за 2022		Вкупно за 2022 година					
	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	План	Реализација за 1 квартал	Останало за реализација до крај на 2022 год.	% на реализација		
40	Плати и надоместоци	42,112	7,670	143,317	32,119	0	0	185,429	39,789	145,640	42%	
401	Основни плати	30,256	6,299	102,310	23,065			132,566	29,394	103,172	23%	
402	Придоноси и ПДД од плати	11,856	1,371	41,007	9,054			52,863	10,395	42,468	20%	
41	Резерви и недефинирани расходи	10	0	0	0	0	0	10	0	10	0%	
412	Постојна резерва (непредавни расходи)	8	0					8	0	8	0%	
413	Тековна резерва (разновидни расходи)	2						2	0	2	0%	
42	Своки и услуги	31,081	8,836	11,518	1,065	3,353	339	45,952	10,240	35,712	88%	
420	Патни и дневни трошоци	390	0			219		599	0	599	0%	
421	Комунални услуги	10,333	4,975	7,101	549	844	78	18,278	5,602	12,676	31%	
423	Материјали и ситен инвентар	8,950	165	1,335	247	1,033	121	11,318	533	10,785	5%	
425	догворени услуги	3,943	1,740	2,793	195	684	28	7,420	1,963	5,457	26%	
426	Други тековни расходи	7,475	1,956	289	74	573	112	8,337	2,142	6,195	26%	
45	Камати	600	36	0	0	0	0	600	36	564	6%	
452	Камати по странски кредити	600	36					600	36	564	6%	
46	Субвенции и трансфери	45,985	2,323	1,625	316	330	15	44,260	2,674	41,586	6%	
463	Трансфери до невладин сектор	1,475	0					1,475	0	1,475	0%	
464	Разни трансфери	44,510	2,323	1,625	316	330	15	42,785	2,674	40,111	6%	
47	Социјални бенефиции	78	18	0	0	0	0	78	18	60	23%	
471	Социјални надоместоци	78	18					78	18	60	23%	
48	Капитални расходи	47,500	9,475	0	0	0	0	6	47,500	9,481	38,019	31%
480	Купување на опрема и машини	15,987	343					6	15,987	349	15,638	2%
482	Други градежни објекти	31,513	9,132					31,513	9,132	22,381	29%	

Квартален извештај за доспели ненамирени обврски (Образец К2)

Општина: „ЛЕВ“

Квартален извештај за доспели ненамирени обврски

Квартал од 01.01.2022 година до 31.03.2022 година

Месец	Обврски до 30 дена	Обврски до 60 дена	обврски над 60 дена			вкупни обврски	во денари	
			успени	не успени	вкупно		Расходна ставка	Вкупна обвора
јануари	869,254	33,264,369	28,617,976	34,543,367	63,161,343	82,295,786		
февруари	943,370	35,764,764	36,944,565	30,765,765	59,700,330	86,006,464		
март	659,124	31,356,371	28,934,565	24,502,005	53,486,570	85,452,065		
април								
мај								
јуни								
јули								
август								
септември							234,545	
октомври							2,243,436	
ноември							8,642,032	
декември							3,634,952	
							4,963,871	
							427	
							451	
							452	
							453	
							461	
							462	
							463	
							464	
							465	
							471	
							472	
							473	
							474	
							480	
							481	
							482	
							483	
							488	
							489	
							491	
							492	
							493	
							Вкупно	
							85,452,065	

Образложение:

Износот на уплатени обврски од 28,934,565 е прикажан на ставката 464 е и по основ на долг кон ЕЛЕМ.

Износот на неуспени обврски во износ од 24,502,005 е прикажан на следниве ставки по следниве основи

464 - 9,340,847 - Неуспени долг кон ЕЛЕМ за кој е оспорувано отпоздоб за одложено плаќање

482 - 14,961,158 - неуспени долг кон Изградба номерц во ситуација отпоздоб

Износот од 31,356,371 денари, на обврски до 60 дена е по следниве расходни ставки

482 - 3,075,802 денари обврски до 60 дена кон Изградба номерц по договор за градежни работи

480 - 8,735,456 денари, обврски до 60 дена кон Цет комери за набавка на опрема

473 - 76,376 денари, обврски до 60 дена за социјални надзорски кон различни групи на граѓани

425 - 3,634,962 денари, обврски до 60 дена за консултантски услуги

426 - 4,355,873 денари, обврски до 60 дена по основ на други тековни расходи

423 - 8,812,032 денари, обврски до 60 дена за набавка на концентрати и АВП материјали

421 - 1,076,032 денари, обврски до 60 дена за комунални услуги на електроенергија и вода

483 - 518,380 денари, обврски до 60 дена за трансфер кон НВО

Износот од 859,124 денари, на обврски до 30 дена е по следниве расходни ставки

483 - 38,158 денари, обврски до 30 дена за трансфер кон НВО

420 - 234,545 денари, обврски кон вработени по основ на платни и дневни расходи

421 - 386,320 денари, обврски до 30 дена по основ на трошоци за ел. енергија

Дополнително, согласно програмите и плановите за работа на општината (годишниот план за јавни набавки, платните списоци, проекцијата на тековно-оперативните трошоци, планот и динамиката на реализација на инфраструктурните активности, разните социо-економски програми и сл.), а во тесна координација со сите релевантни сектори во општината, организациската единица за финансиски прашања има информации дека покрај веќе евидентираниите обврски, во вториот квартал од 2022 година се очекува општината да има потреба од реализација на нови трошоци во износ од 3.500.000 де-

нари. Рокот за плаќање на овие расходи е во текот на вториот квартал.

Исто така, во овој квартал општината има обврска да исплати плата кон своите вработени во износ од 11.200.000 денари, како и камата од кредит во износ од 100.000 денари.

Во однос на приходите, согласно податоците од релевантните организациски единици во вториот квартал од годината издадени се решенија за наплата на локални даноци во вкупен износ од 49.292.000 денари.

Напомена:

Историските податоци на општината покажуваат дека стапката на наплата на локалните даноци во овој квартал од годината изнесува 30%. Побарувањата по основ на локални такси и надоместоци се очекува да изнесуваат 1.230.000 денари со стапка на наплата од 80%, додека другите побарувања се во износ од 15.228.000 со стапка на наплата од 30%.

Во анализираниот период (01.06.2022-30.06.2022) приходите на општината од централната власт по основ на ДДВ и персонален данок се во вкупен износ од 10.300.000 денари. Дополнително, во овој квартал се очекува уплата на приход од продажба на градежно земјиште во износ од 57.407.000 денари по основ на склучен договор за купопродажба. Средствата од оваа продажба предвидено е да се искористат за исплата на доспеани, а неплатени обврски на општината чијшто рок на доспеаност е до и над 60 дена, со приоритетна исплата на тужените обврски со цел деблокирање на општинската сметка.

Согласно горенаведената состојба на општината, организационата единица за финансиски прашања на 05.07.2022 година ги подготвува периодичните финансиски извештаи за првиот квартал од 2022 година и напоредно ја анализира моменталната финансиска состојба на општината и подготвува проекција на фи-

нансиската состојба за идниот период, во примерот тоа е 30.06.2022 година. Единицата по координација со другите сектори во општината кои спроведуваат активности и кои имаат удел во финансиското работење (единици за администрирање на даноците, урбанизам, локален економски развој, јавни набавки и сл.) извршила процена на ризиците во остварувањето на планираните приходи и расходи на општината во дадениот период и утврдила дека проекцијата на финансиската состојба на општината пожелно е да се изработи во две сценарија, и тоа основно (оптимистичко) сценарио и песимистичко сценарио.

Основното (оптимистичкото) сценарио

предвидува дека општината дејствува во неризични услови на работење, ефектите од ризиците се минимални, односно наплатата на приходите се одвива според утврдената динамика, активностите се реализираат согласно планираната динамика, нема појава на неочекувани расходи, но и не се очекуваат некои вонредни планирани приходи. Оваа ситуација, иако во реалноста е многу ретка, во праксата таа од страна на општините е многу често практикувана за целите на финансиското планирање и анализа.

Во примерот при проекцијата на **основното сценарио** предвид се земени следниве претпоставки: наплатата на преостанатите побарувањата од претходниот квартал

ќе се реализираат со стапка на наплата од 40%, 30% од даночните побарувања и 80% од неданочните побарувања ќе се реализираат во вториот квартал, трансферот од централната власт по основ на ДДВ и персонален данок ќе се реализира 100%, додека другите побарувања ќе се наплатат со стапка на наплата од 40%. Продажбата на земјиштето ќе се реализира непречено и целиот приход ќе биде наплатен заклучно со јуни 2022 година.

Трошоците ќе се реализираат онака како што е планирано, и тоа обврските кон вработените по основ на плати и др., надоместоците ќе се исплатат во полн износ, каматата од кредитот целосно ќе се исплати, ќе се исплатат сите обврски кои ќе доспеат до 30.06., како и сите доспеани, а неисплатени обврски со рок над 60 дена евидентирани во извештајот К2. Другите средства ќе се искористат за хронолошка исплата на доспеаните, а неисплатени обврски до 60 дена.

Песимистичкото сценарио

би требало да ги земе предвид сите ризици со кои би се соочила општината во дадениот период, а кои би имале влијание на нејзиното финансиско работење. Можат да се подготват и неколку различни оптимистички и песимистички сценарија (дури и за секој буџет поодделно), во зависност од степенот на ризиците кои се детерминирани од општината.

За целите на овој пример, изработено е едно оптимистичко сценарио во кое се земени предвид погоренаведените претпоставки и едно песимистичко сценарио.

Во поглед на **песимистичкото сценарио** се земени предвид следниве претпоставки:

Даночните и неданочните приходи ќе се наплатат како и во основното (оптимистичко) сценарио;

Само 25% од другите побарувања ќе бидат наплатени во анализираниот период, што соодветствува со историскиот процент на нивна наплата;

Ќе се појават дополнителни трошоци кои не биле сметководствено евидентирани и итно ќе мора да се исплатат во износ од 1.250.000 денари;

Купувачот на градежното земјиште западнал во финансиска криза и побарал од општината уплатата за земјиштето да ја врши на рати, почнувајќи од октомври 2022 година, односно откако ќе му биде одобрен банкарски кредит. Купувачот се согласува да ги сноси сите пенали за ненавремена уплата на надоместокот предвидени со договорот за купопродажба.

Процената на финансиската состојба на општината базирана на овој едноставен пример би изгледала вака.

**Процена на финансиската состојба на општината
(проекција на идниот готовински тек на паричните средства)**

Наједноставна процена на финансиската состојба на општината во '000 денари

Ставка	Анализа на моменталната состојба 31.03.2022 г.	Проекција на финансиската состојба за 30.06.2022	
		Оптимистичко сценарио	Песимистичко сценарио
Салдо на почетокот на анализираниот период	8.272	296	296
Приходи			
Даночни приходи	6.063	17.763	17.763
Неданочни приходи	100	984	984
Трансфери и донации	12.876	16.391	14.107
Капитални приходи	1.343	57.407	-
Вкупно	20.382	92.545	32.854
Вкупни приходи	28.654	92.841	33.150
Расходи			
Плати и надоместоци	7.670	11.200	11.200
Резерви и недефинирани расходи	-		
Стоки и услуги	8.836	15.970	1.250
Камати	36	100	100
Субвенции и трансфери	2.323	38.475	28.934
Социјални бенифиции	18	76	
Капитални расходи	9.475	26.801	
Вкупни расход	28.358	92.622	41.484
Финансиски резултат	296	219	-8.334

Резултатот од процената на финансиската состојба на општината укажува дека при оптимални услови на работење (основно (оптимистичко) сценарио) општината значително би го подобрила своето финансиско работење. Таа би била во добра финансиска состојба, нејзината ликвидност не би била загрозена, односно би остварила вишок на средства во износ од 219.000 денари, а сметката на општината би била деблокирана.

Но, доколку се земат предвид финансиските ризици со кои таа би се соочила, а кои директно би влијаеле на висината на остварените приходи и реализираните расходи, тогаш нејзината состојба драстично би се влошила, односно очекуваните приливи не би биле доволни за сервисирање на доспеаните обврски, како што е претставено во песимистичкото сценарио. Овој можен негативен резултат

укажува дека во овој квартал доспеаните, а неплатени обврски на општината ќе се зголемат за дополнителни 3.500.000 денари, покрај неисплатата на редовните обврските кои доспеваат на 30.06.2022 година. Општината би успеала делумно да ги исплати тужените обврски, а со тоа нејзината сметка ќе остане блокирана.

Во однос на процената на структурата на општинските обврски, прикажана во табелата подолу, може да се заклучи дека во услови на оптимално сценарио кое резултира со подобрена финансиска позиција на општината, доспеаните, а неплатени обврски како процент во тековно-оперативните приходи на основниот буџет на општината од претходната година би се намалиле од 98% (со состојба од 31.03.2022 година), на 10% со состојба во анализираниот период (30.06.2022 година).

Процена на доспеаните, а неплатени обврски

Проекција на обврските	Извештај К2 состојба 31.03.22	проекција на состојбата за 30.06.22	
		оптимистичко	песимистичко
Обврски до 30 дена	659.124	-	3.500.000
Обврски до 60 дена	31.356.371	659.124	659.124
Обврски над 60 дена	53.436.570	7.839.093	64.193.541
тужени	28.934.565	-	8.335.165
нетужени	24.502.005	-	55.858.376
Вкупно	85.452.065	8.498.217	68.352.665
% од тековно-оперативните приходи во претходната година	98%	10%	78%

Процентот на овие обврски би се намалил за 20% и доколку преовладуваат условите од песимистичкото сценарио, односно тие би изнесувале 78%. Ова намалување се должи на рационализацијата на општинските трошење, но сепак овој процент на неплатени доспеани обврски е релативно висок и општината би била во незавидна финансиска положба (нејзината сметка би била блокирана) и со ограничено извршување на локалните надлежности.

Доколку настане ваква негативна финансиска состојба на општината всушност тоа укажува дека општината западнала во финансиска нестабилност што од друга страна наметнува потреба од постапување согласно одредбите за финансиска нестабилност на општината, уредени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа и подетална анализа, како во поглед на исполнувањето на условите за финансиска нестабилност, така и во поглед на утврдувањето мерки и активности за нејзино надминување.

За оваа дополнителна анализа се применуваат индикаторите за рано откривање на финансиската нестабилност, и тоа се утврдува: балансираноста на тековно-оперативните приходи и расходи во наредниот период, учеството на вкупните

општински обврски во вкупните општински приходи, учеството на доспеаните, а неплатени обврски во тековно-оперативните приходи на основниот буџет, рочноста на обврските и сл. Оваа анализа е дадена во Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината (анекс 4).

Резултатите од оваа дополнителна анализа се основи врз кои организационата единица за финансиски прашања ги дефинира идните мерки и активности кои во следниот период би ја стабилизирале финансиската состојба на општината, како на пример: одложување на исплатата на обврските доколку во наредниот период се очекува остварување позитивен финансиски резултат, обезбедување дополнителни приходи во вид на задолжување (долг), со кој би се исплатиле заостанатите обврски, преземање мерки за зголемување на наплатата на општинските приходи и сл. Но, доколку општината не успее да ја стабилизира својата финансиска состојба во краток рок (кој вообичаено е 6 месеци), тогаш се создаваат услови кои може да водат кон финансиска нестабилност на општината.

АНЕКС 2: Известување за настанатата финансиска нестабилност на општината

До:

Совет на општината

Министерство за финансии

Предмет: Известување за настаната финансиска нестабилност на општината

Почитувани,

Врз основа на анализата на финансиското работење на Општина *(внеси име на општина)* заклучно со *(да се внесе датумот на крајот на месецот за кој се однесува анализата)*, изработена од страна на организациската единица за финансиски прашања, а согласно член 39 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 и 209/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 и 173/22), констатирано е дека Општина *(внеси име на општина)* исполнува еден *(два)* од условите за настанување финансиска нестабилност на општината.

Имено, заклучно со *(да се внесе крајот на месецот за кој се однесува анализата)*, општината во континуитет од шест месеци има _____ *(наведи го условот/ите кој/и ги исполнува општината)*.

Имајќи го предвид горенаведеното, Ве известуваме дека почнувајќи од _____ *(наведи го 5-тиот ден од наредниот месец)*, Општина *(внеси име на општина)* е во состојба на финансиска нестабилност.

Согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, организационата единица за финансиски прашања, градоначалникот и Советот на општината ќе ги преземат сите активности за надминување на финансиската нестабилност на општината уредени со делот VIII - Финансиска нестабилност од Законот.

Во прилог кон ова известување ја доставуваме анализата на финансиската состојба на *(внеси име на општина)* за ваше информирање.

Со почит,

Градоначалник на Општина *(да се внесе име на општина)*

Изготвил:

Одобрил:

Контролирал:

АНЕКС 3: План на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината

Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината се надоврзува на примерот за анализа на финансиската состојба на општината во случајот кога се исполнети претпоставките за состојбата на приходите и расходите, побарувањата и обврските од песимистичкото сценарио.

ОПШТИНА „АБВ“

План на мерки за надминување на финансиската нестабилност за

периодот 05.07.2022 - 05.12.2022 година

(согласно делот VIII – Финансиска нестабилност на општината од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа)

АБВ, јули 2022 година

Содржина

	<i>ВОВЕД</i>
I	Критериуми според кои општината е дефинирана како општина со финансиска нестабилност
II	Оценка на финансиската состојба на општината и анализа на причините кои довеле до финансиска нестабилност
III	Структура на општинските обврски и долг
IV	Проекција на идниот готовински тек на општината
V	Мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината
VI	Временски распоред за сервисирање на доспеаните неплатени обврски
VII	Процена на влијанието на мерките вклучени во планот врз квалитетот на јавните услуги
VIII	Индикатори за мерење на подобрувањето на финансиската состојба на општината
IX	Индикатори за следење на финансиската состојба на општината во периодот на финансиско закрепнување
X	Временски рок и акциски план за реализација на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината
	Листа на анекси:

ВОВЕД

Согласно делот VIII – Финансиска нестабилност на општината од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 и 209/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 и 173/22), Општината „АБВ“ за прв пат е дефинирана како општина со финансиски потешкотии која исполнува еден од двата услови за прогласување финансиска нестабилност на општината и треба да се преземат активности за започнување постапка за нејзино финансиско закрепнување.

Во врска со ова, а согласно Известувањето за настанатата финансиска нестабилност на општината АБВ (датум и број), општината започна постапка за надминување на финансиската нестабилност на општината согласно одредбите од Законот за финансирање на ЕЛС, односно пристапи кон подготовка на план на мерки за надминување на финансиската нестабилност. Овој план е главен инструмент за спроведување на постапката за финансиско закрепнување на Општината во кој се содржани конкретни мерки и активности за зголемување на наплатата на приходите и подобрување на ефикасноста на трошоците.

Критериуми според кои општината е дефинирана како општина со финансиска нестабилност

Согласно член 39, став 1 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, финансиска нестабилност на општината настанува доколку:

сметката на општината во континуитет е блокирана подолго од шест месеци; или

во период од шест месеци, континуирано секој месец, со состојба на крајот на месецот, вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена надминува 60% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Законот предвидува и преодна одредба во однос на примената на критериумот за настанување финансиска нестабилност на општината дефиниран со вториот услов која важи во 2022 година, и тоа:

Во 2022 година, процентот на вкупниот износ на неизмирени обврски над 60 дена да не надминува 80% од реализираните приходи на основниот буџет на општината во претходната година.

Имајќи ги предвид овие законски одредби, општината „АБВ“ е определена како општина со финансиска нестабилност заради исполнување на еден од условите, и тоа:

Сметката на општината во континуитет е блокирана подолго од 6 месеци.

Имено, почнувајќи од 01.12.2021 година, сметката на општината „АБВ“ во континуитет е блокирана заради тужен долг и нереализирани извршни решенија. Општината работи со ограничување утврдено од судот, кое исклучиво се користи за повлекување средства за исплата на плати и надоместоци за вработените и нужни оперативни трошоци за работа на општинската администрација, а другите средства што се слеваат на сметката автоматски се пренасочуваат за отплата на тужените долгови.

Заклучно со 30.06.2022 година висината на тужениот долг на општината „АБВ“ изнесува 8.335.165 денари.

II | **Оценка на финансиската состојба на општината и анализа на причините кои довеле до финансиска нестабилност**

Оценката на финансиската состојба на општината „АБВ“ и утврдувањето на причините кои довеле до нејзина финансиска нестабилност се базира на анализа на финансиското работење на општината во изминатите три години (2019-2021), како и извршувањето на буџетот на општината во вториот квартал од 2022 година.

Главни извори на податоци се годишните сметки на основниот буџет на општината за 2019, 2020 и 2021 година, како и кварталните финансиски извештаи за буџетот на општината заклучно со вториот квартал од 2022 година.

Општината „АБВ“ своите расходи и приходи ги реализира преку три буџети, и тоа: основен буџет, буџет на наменски дотации и буџет на самофинансирачки активности. За потребите на оценката, анализиран е

само основниот буџет на општината од причина што другите два буџети се строго наменски. Преку буџетот на наменски дотации се насочуваат блок-дотациите за основно образование кон општинското основно училиште. Буџетот на сметката за самофинансирачки активности се користи за евидентирање на приходите и расходите поврзани со изнајмување дел од просториите на основното училиште и со овие средства располага самото училиште.

Подолу во табелата се презентирани податоци преземени од годишните сметки на општината „АБВ“ за 2019, 2020 и 2021 година, како и извадоци од кварталниот извештај за извршување на буџетот на општината заклучно со 30.06.2022 година, релевантни за понатамошна анализа на финансиската состојба на општината.

Извадок од периодични финансиски извештаи и годишни финансиски извештаи за реализација на основниот буџет на општина „АБВ“

(во '000 денари)

	Основен буџет 2019 година		Основен буџет 2020 година		Основен буџет 2021 година		Основен буџет 2022 година			
	Реализација	%	Реализација	%	Реализација	%	План	Реализација за 2 квартал	Останато за реализација до крајот на 2022 година	% на реализација
Квартал 2										
Тековно -оперативен биланс:	-24.719		18.668		24.749		-11.250	1.991		
Вкупно тековно-оперативни приходи	85.512	85%	84.099	85%	87.600	96%	108.528	54.024	54.504	50%
Вкупно тековно-оперативни расходи	110.231	69%	65.431	69%	62.851	87%	119.778	52.033	67.745	43%
Капитален биланс:	27.559		-17.799		-16.477		11.250	-8.132		
Вкупно капитални приходи	343.540	100%	2	100%	0	0%	58.750	1.343	57.407	2%
Вкупно капитални расходи	315.981	35%	17.801	35%	16.477	42%	47.500	9.475	38.025	20%

ПРИХОДИ											
71	Даночни приходи	44.626	91%	31.214	72%	30.347	66%	55.355	17.763	37.592	32%
72	Неданочни приходи	8.232	64%	7.231	64%	7.968	99%	2.010	1.006	1.004	50%
74	Трансфери и донации	32.654	95%	45.654	94%	49.285	98%	51.163	35.255	15.908	69%
73	Капитални приходи	343.540	89%	2	100%	0	0%	58.750	1.343	57.407	2%

РАСХОДИ											
40	Плати и надоместоци	32.188	94%	35.308	94%	41.952	94%	42.112	18.870	23.242	45%
41	Резерви и недефинирани расходи	1.026	102%	60	102%	101	97%	10	0	10	0%
42	Стоки и услуги	46.452	76%	24.200	76%	15.232	72%	31.081	10.086	20.995	32%
45	Камати	52	98%	52	98%	65	99%	600	136	464	23%
46	Субвенции и трансфери	29.759	82%	5.783	82%	5.482	79%	45.985	22.923	23.062	50%
47	Социјални бенифиции	754	63%	28	45%	19	87%	78	18	60	23%
48	Капитални расходи	315.981	35%	17.801	35%	16.477	65%	47.500	9.475	38.025	20%

Анализата на финансиското работење на општината се фокусира на економските аспекти на приходната и расходната страна на буџетот. Анализата го покажува следново:

1	Во последните три години (2019-2021 година) реализираните вкупни приходи на основниот буџет на општината „АБВ“ се непостојани и се зголемуваат, односно намалуваат во зависност од реализацијата на капиталните приходи. Просечните вкупни приходи изнесуваат 200.251 илјади денари;	5	Буџетот предвидува капитални приходи од продажба на градежно земјиште од 58.750 илјади денари, од кои само 2% се реализирани заклучно со вториот квартал. Општината има сигурна информација дека реализацијата на овој приход ќе потфрли во тековната година;
2	Тековно-оперативните приходи во изминатите три години се реализираа во приближно исти износи со тенденција на благо зголемување. Просечните тековно-оперативни приходи изнесуваат 85.737 илјади денари;	6	Во анализираниот тригодишен период, реализацијата на расходите е детерминирана од наплатата на приходите. Расходната страна на буџетот исто така има висока стапка на реализација кој во просек изнесува 86%;
3	Буџетот бележи висока стапка на реализација на приходите и просечниот процент на реализација изнесува 81%. Тековно-оперативните приходи се реализираат со просечна стапка од 89%;	7	На расходната страна во 2019 година доминантно учество имаат капиталните расходи, додека во 2020 година и во 2021 година тековно-оперативните расходи;
4	Со буџетот за 2022 година, тековно-оперативните приходи се предвидени на повисоко ниво споредено со просекот од претходната тригодишна реализација. Заклучно со вториот квартал, 50% од овие приходи се реализирани;	8	Во анализираниот период просечната стапката на реализација на тековно-оперативните расходи изнесува 75%, додека просечната стапка на реализација на капиталните расходи изнесува само 37%;
		9	Просечните капитални расходи изнесуваат 116.753 илјади денари, додека просечните тековно-оперативни приходи изнесуваат 79.504 илјади денари, во истиот анализиран период;

10 Со буџетот за 2022 година предвидено е вкупните буџетски расходи да изнесуваат 167.278 илјади денари, од кои 72% се тековно-оперативни расходи, а 28% капитални расходи. Заклучно со вториот квартал од 2022 година, 37% се реализирани;

11 Буџетираните тековно-оперативни расходи со буџетот за 2022 година, кои се во износ 119.778 илјади денари, се над просечните во претходниот тригодишен период, додека капиталните расходи се буџетирани на далеку пониско ниво споредено со просечното (47.500 илјади денари, наспрема просек од 116.753 илјади денари).

Дополнителна анализа на финансиската состојба на општината е направена со примена на индикаторите за откривање на финансиската нестабилност на општината која дава осврт на состојбата со општинските обврски и долгот, буџетската рамнотежа и наедно идентификува показатели/вредности кон кои општината треба да се стреми за да ја надмине својата финансиска нестабилност и да се врати во солидна финансиска позиција. Оваа анализа е основа за дефинирање мерки кои ќе придонесат за надминување на финансиската нестабилност на општината и за постигнување финансиска сигурност и стабилност.

*Анализа на финансиската состојба на општината со користење
индикатори за откривање на финансиската нестабилност на општината*

Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Балансираност на тековно-оперативниот буџет на општината по соодветни сметки, ставки и програми.
Референтна мера/ опис на индикатор	<p style="text-align: center;">ДА/НЕ</p> Балансираноста е нарушена доколку тековно-оперативните приходи не се доволни за сервисирање на тековно-оперативните расходи во анализираниот период.
2019	Не
2020	Да
2021	Да
2022 - заклучно со К2	Да
Забелешка	Во 2019 остварен е приход од продажба на градежно земјиште кој делимично е искористен за исплата на заостанати долгови по тековно-оперативни расходи. Но 2022 дел од приход од продажна на градежно земјиште планирано е да се користи за плаќање на стари заостанати тековни обврски
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен

2	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Просечната стапка на наплата на локалните даноци и такси
	Референтна мера/опис на индикатор	76%
	2019	91%
	2020	72%
	2021	66%
	2022 - заклучно со K2	32%
	Забелешка	Просечна стапка на наплата на даночни приходи 2019-2021 е 76%. Заклучно со K2 остварен е % на наплата
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен	
3	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Остварен дефицит
	Референтна мера/опис на индикатор	%
	2019	2%
	2020	2%
	2021	3%
	2022 - заклучно со K2	
	Забелешка	3% дефицит планиран со буџет за 2022
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен	

4	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Преземени обврски на општината
		%
	Референтна мера/опис на индикатор	Преземените обврски на општината надминуваат 50% од износот на расходите планирани за тој период
	2019	27%
	2020	33%
	2021	32%
	2022 - заклучно со K2	58%
Забелешка	Преземените обврски за 2022 се во износ од 97 милиони денара а вкупните буџетски расходи за 2022 се во износ од 167 милиони денари	
Резултат (позитивен/негативен)	Негативен	
5	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Вкупен краткорочен долг (доспеани и недоспеани краткорочни заеми, краткорочни позајмици, краткорочни тековни обврски со рок на доспеаност подолг од 60 дена)
		%
	Референтна мера/опис на индикатор	> 40% од реализирани приходи на тековно-оперативен буџет на општината за претходна фискална година
	2019	23%
	2020	35%
	2021	57%
	2022 - заклучно со K2	73%
Забелешка	Тековно оперативен приход на основен буџет во 2021 = 87,600,934 (Краткорочен долг K2=64,193,541)	
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен	

Показатели за следење на
финансиската состојба на
општината

Вкупен долгорочен долг

6

Референтна мера/опис на индикатор	%
	>30% од вкупните тековно-оперативни приходи во тековната година
2019	
2020	5,20%
2021	11,70%
2022 - заклучно со K2	8,50%
Забелешка	Тековно оперативен приход на основен буџет во 2021 = 87,600,934 (Вкупен долгорочен долг 7,428,987)
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен

Показатели за следење на
финансиската состојба на
општината

Вкупни доспеани неплатени обврски по
сите основи

7

Референтна мера/опис на индикатор	%
	>5% од буџетски расходи предвидени со финансиските планови на расходи (годишни, квартални, месечни) во тој период
2019	2,0%
2020	3,2%
2021	3,7%
2022 - заклучно со K2	76,0%
Забелешка	Вкупни доспеани неплатени обврски презентирани во K2 се во износ од 68,352,665 во однос на вкупно планираните расходи зафаќаат 41%.
Резултат (позитивен/негативен)	Негативен

8	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Вкупни неплатени обврски со рочност од 60 денови
		%
	Референтна мера/опис на индикатор	>50% од приходите на основен буџет на општината реализирани во претходна година (континуирано)
	2019	27%
	2020	45%
	2021	51%
	2022 - заклучно со K2	73%
Забелешка	Тековно оперативен приход на основен буџет во 2021 = 87,600,934 (Краткорочен долг (обврски од и над 60 дена) K2=64,852,665)	
Резултат (позитивен/негативен)	Негативен	
9	Показатели за следење на финансиската состојба на општината	Редовна отплата на долг
		ДА/НЕ
	Референтна мера/опис на индикатор	Краткорочен и долгорочен долг по главнина и камата по кредити, заеми, обврзници и сл.
	2019	ДА
	2020	ДА
	2021	ДА
	2022 - заклучно со K2	ДА
Забелешка	Една камата по долгорочен кредит е платена во K1 а следната достасува за наплата во K4	
Резултат (позитивен/негативен)	Позитивен	

- 1 | Балансираност на тековно-оперативниот буџет на општината по соодветни сметки, ставки и програми

Врз основа на податоците презентирани во анализата на финансиската состојба на општината, се гледа дека општината „АБВ“ не го следи во целост правилото за балансираност на тековно-оперативниот буџет, односно тековно-оперативните расходи во целост да се покриваат од тековно-оперативните приходи, а капиталните приходи да се користат за инвестициски активности на општината. Ова правило не е почитувано во 2019 година, кога дел од капиталниот приход од продажба на градежно земјиште е искористен за исплата на заостанати долгови евидентирани на сметката 464 (тековно-оперативни приходи, разни трансфери). Сепак, иако овие долгови биле евидентирани на сметка 464, сепак се работело за тужени обврски по основ на реализирани градежни активности во минатите години.

- 2 | Просечна стапка на наплата на локалните даноци и такси

Просечната стапка на наплата на локалните даноци во изминатиот тригодишен период (2019-2020) изнесува 76%. Заклучно со вториот квартал од 2022 година оваа стапка изнесува 32% и во моментов постојат реални услови до крајот на годината наплатата на даночните приходи да се движи во рамките на просечната. Општината треба да направи дополнител-

ни напори за поефикасна наплата на даночните приходи и зголемување на оваа стапка за минимум 10%.

- 3 | Остварен дефицит

Согласно добрите практики за ефикасно управување со јавните финансии, буџетскиот дефицит би требало да изнесува максимум 3%. Во анализираниот период, општината „АБВ“ остварува просечен дефицит од 2.3% (2019 - 2%, 2020 - 2% и 2021 - 3%), а со буџетот за 2022 година проектиран е дефицит од 3%.

- 4 | Преземени обврски на општината

Преземените обврски на општината ги вклучуваат сите долгорочни и краткорочни општински обврски (доспеани и недоспеани), вклучувајќи го и долгот (краткорочен и долгорочен), кои се очекува да се реализираат во тековната година, во тековниот квартал или месец. Учеството на преземените обврски во вкупните буџетски расходи препорачливо е да не надмине 50% од износот на расходите планирани за соодветниот период.

Врз основа на податоците во табелата, преземените обврски во периодот 2019-2021 година се движеле од 27% до 33% (во рамките на препорачаното учество), но за 2022 година предвидено е овие обврски да имаат поголемо учество кое ќе изнесува 58%. Ваквото големо учество на преземените обврски е резултат на доспеани, а неплатени обврски во минатите години, ја отежнува реализацијата на планира-

ните идни активности, а со тоа и негативно влијае на финансиската состојба на општината.

5 | Вкупен краткорочен долг

Краткорочниот долг на општината го сочинуваат доспеаните и недоспеаните краткорочни заеми, краткорочни позајмици, како и краткорочните тековни обврски доспеани, а неплатени подолго од 60 дена. Општината е во стабилна финансиска состојба доколку вредноста на вкупниот краткорочен долг не надминува 40% од реализираните приходи на тековно-оперативниот буџет на општината за претходната фискална година.

Просечниот вкупен краткорочен долг на општина „АБВ“ во изминатите три години континуирано расте од 23% (2019) на 57% (2021), а со вториот квартал од 2022 година е зголемен на 73%. Овој висок процент укажува на неможнота на општината за редовно финансирање на краткорочните обврски и долгот. Најголемо учество во краткорочниот општински долг имаат доспеаните, а неплатени обврски над 60 дена. Општината нема долг по основ на земени краткорочни заеми, кредити или позајмици.

6 | Вкупен долгорочен долг

Вкупниот долгорочен долг на општината го опфаќа долгот по основ на земени долгорочни заеми, позајмици и издадени гаранции, вклучувајќи ја главницата, каматата и другите трошоци за негово

сервисирање. Општината е во солидна финансиска состојба доколку долгорочниот долг не надминува 30% од вкупните тековно-оперативни приходи во тековната година.

Општина „АБВ“ стабилно управува со својот долгорочен долг кој е во рамките на препорачаните вредности и се движи од 5.2% во 2020 година, до 11.7% во 2021 година. Општината има еден долгорочен кредит од комерцијална банка во износ од 7.428 илјади денари. Кредитот е земен во 2020 година со рок на отплата од 10 години, грејс-период од 3 години и променлива каматна стапка. Општината во изминатиот период редовно ги сервисира обврските по овој кредит. Согласно буџетираниите тековно-оперативни расходи за 2022 година, овој општински долг учествува со 8.5%.

7 | Вкупни доспеани неплатени обврски по сите основи

Доспеаните, а неплатени обврски на општината по сите основи препорачливо е да не надминуваат 5% од буџетските расходи предвидени во тековната година.

Согласно податоците во табелата погоре, овие обврски во изминатите три години имаат тренд на зголемување од 2% во 2019 година, на 3.7% во 2021 година, просечните годишни доспеани, а неплатени обврски на општината изнесуваат 2.97%. Во кварталниот извештај за доспеани, а неплатени обврски за вториот квартал

од 2022 година (образец K2) висината на овие обврски изнесува 68.352 илјади денари и споредено со планираните расходи за вториот квартал од 2022 година, тие зафаќаат 76% од расходите. Високото учество на доспеаните, а неплатени обврски е сигурен знак за финансиска нестабилност на општината.

8 | Вкупни неплатени обврски над 60 денови

Најризичен сегмент за финансиското работење на општината се доспеаните, а неплатени обврски над 60 дена. Согласно измените на Законот за финансирање на ЕЛС, доколку овие обврски надминат 60% од тековно-оперативните приходи на општината во претходната година (за 2022 година овој процент е 80%) и тоа надминување трае во континуитет од шест месеци, тогаш согласно Законот, петтиот ден од наредниот месец настанува финансиска нестабилност на општината. Доколку доспеаните, а неплатени обврски над 60 дена континуирано во период од 6 месеци надминуваат 50% од тековно-оперативните приходи на општината реализирани во претходната година, тоа е јасен знак дека финансиската позиција на општината е влошена и треба итно да се преземат соодветни корективни активности за рационализација и оптимизација на трошењето или зголемување на ефикасноста во наплатата на приходите.

Согласно податоците во анализата, доспеаните, а неплатени обврски на општината од година во година континуирано се зголемувале, од 27% во 2019 година, преку 45% во 2020, 51% во 2021 на 73% во 2022 година. Ваквото значително зголемување е доказ за слаба финансиска дисциплина на општината, лошо управување со обврските и буџетирање и сигнал за настанување финансиска нестабилност на општината. Согласно Образецот K2, доспеаните, а неплатени обврски на општината „АБД“ заклучно со вториот квартал се во износ од 64.852 илјади денари, а 13% од нив се предмет на судска наплата.

9 | Редовна отплата на долг

Овој показател укажува на способноста на општината да управува со долгорочниот и краткорочниот долг по земени кредитите, заеми или позајмици или издадени гаранции. Како што е наведено во точката 6 погоре, општината редовно ги сервисира своите обврски за долгот и нема историја на задоцнета исплата на камата.

Заклучок од анализата:

Општината „АБВ“ својата финансиска состојба ја следи преку анализа на 9 показатели. Во вториот квартал од 2022 година забележан е негативен резултат кај 4 показатели, сите поврзани со преземените краткорочни обврски, и тоа:

- | Преземени обврски на општината;
- | Вкупен краткорочен долг;
- | Вкупни доспеани неплатени обврски по сите основи;
- | Вкупни неплатени обврски над 60 денови.

Акумулираните обврски и заостана-тиот долг главно се должат на инвестициската програма спроведена во минатото, без обезбедување потребни финансии за нивна реализација и слаба финансиска и буџетска дисциплина на општината. Основна насока во изнаоѓањето решение за излез од финансиските проблеми на општината е да се утврдат мерки кои ќе влијаат на подобрување на овие 4 негативни показатели, а притоа да се запазат позитивните резултати на другите показатели.

III | Структура на општинските обврски и долгот

Вид на обврска	вредност
Преземени, а недоспеани обврски во 2022 година	9.189.000
Доспеани, а неплатени обврски	68.352.665
Доспеани, а неплатени обврски до 30 дена	3.500.000
Доспеани, а неплатени обврски до 60 дена	659.124
Доспеани, а неплатени обврски над 60 дена	64.193.541
тужени	8.335.165
нетужени	55.858.376
Вкупни обврски (доспеани и недоспеани)	77.541.665
тековно-оперативни приходи на општината од претходната година	87.600.934
% на вкупни доспеани, а неплатени обврски во тековно-оперативните приходи од претходната година	78%
% на доспеани, а неплатени обврски над 60 дена во тековно-оперативните приходи од претходната година	73%

Доспеаните, а неплатени обврски се резултат на активности извршени главно во минатите 2020 и 2021 година и истите се по основ на следниве буџетски расходи подолу.

Доспеани, а неплатени обврски над 60 дена	
464 – 8.335.165 денари	тужени обврски по основ на долг кон ЕЛЕМ
464 – 9.540.847 денари	нетужен долг кон ЕЛЕМ за кој е склучена спогодба за одложено плаќање
482 – 14.961.158 денари	нетужен долг кон Изградба комерц со склучена спогодба
482 – 3.075.862 денари	нетужен долг кон Изградба комерц по договор за градежни работи
480 – 8.765.456 денари	нетужен долг кон Цет комерц за набавка на опрема
471 – 76.876 денари	нетужен долг кон група физички лица за социјални надоместоци кон ранливи групи на граѓани
425 – 3.634.962 денари	нетужен долг кон Цепросард за консултантски услуги
426 – 4.565.871 денари	нетужен долг кон „ЦУЗ ком“ по основ на други тековни расходи
423 – 8.842.032 денари	нетужен долг кон ОФФИС плус за набавка на канцелариски и АОП материјали
421 – 1.876.932 денари	нетужен долг кон ЕВН за ел. енергија
463 – 518.380 денари	нетужен долг за трансфер кон НВО Солидарност
Вкупно доспеани неплатени над 60 дена: 64.193.541 денари	
Доспеани, а неплатени обврски до 60 дена	
463 – 58.055 денари	обврска за трансфер кон НВО ЕКО
420 – 234.545 денари	обврски кон вработените по основ на патни и дневни расходи

421 – 366.524
денари

обврски по основ
на трошоци за ел.
енергија

**Вкупно доспеани неплатени
до 60 дена: 659.124 денари**

**Доспеани, а неплатени
обврски до 30 дена**

425 – 1.000.000
денари

обврски за
консултантски
услуги за
изработка
на студија за
енергетска
ефикасност кон
Енерголаб

425 – 2.500.000
денари

обврски за
адвокатски услуги

**Вкупно доспеани неплатени до 30
дена: 3.500.000 денари**

Како прилог на овој документ, даден е кварталниот извештај за доспеани и неплатени обврски заклучно со вториот квартал од 2022 година, како и детална аналитичка сметководствена евиденција за поединечните доспеани и преземени обврски на општина „АБЦ“ заклучно со крајот на 2022 година.

IV | Проекција на идниот готовински тек на општината

Проекцијата на идниот готовински тек на општината се базира на претпоставките дека во наредниот квартал општината ќе започне со спроведување на неколку мерки кои ќе помогнат за поефикасна наплата на локалните приходи и наедно ќе го рационализира и оптимизира своето работење со цел намалување на непродуктивните расходи и максимално искористување на ефектите од општинските активности.

Врз основа на проекцијата на идните општински приходи и расходи, а имајќи ги предвид условите во кои дејствува општината, во табелата подолу е дадена проекцијата на идниот очекуван готовински тек на средства на сметката на основниот буџет на општината за кварталот кој завршува на 30.09.2022 година.

Целта на оваа проекција е утврдување на максималниот износ на средства кои ѝ се потребни на општината „АБВ“ за целосна исплата на доспеаните, а неплатени обврски и надминување на финансиската нестабилност.

Проекцијата на готовинскиот тек се темели на следниве претпоставки подолу.

Во делот на **приходите** главен акцент е ставен на зголемување на наплатата на приходите од сопствени извори на средства кое се очекува да биде резултат на мерките за оптимизирање на приходите и зголемување на наплатата. Проекцијата се базира на конзервативен пристап, кој

овозможува минимизирање на ризиците за потфрлање во наплатата на приходите. Проекцијата на приходите се базира на следниве претпоставки:

20% зголемување на наплатата на побарувањата од данокот на имот (менталниот процент на наплата на овие побарувањата е 30%, а се очекува да биде 50%);

Со евидентирањето нови даночни обврзници (поголема ефикасност во решавањето на предметите за легализација) се очекува дополнителен приходи од 1.5 милион денари;

Трансферите од централната власт и неданочните приходи се предвидува да се реализираат во рамките на проекциите утврдени со буџетот за 2022 г.;

Во третиот квартал не се предвидува приходи од продажба на градежно земјиште заради нивната неизвесна реализација.

Во делот на **расходите** главниот акцент е ставен на намалување на трошоците согласно мерките за оптимизација на расходите. Следниве претпоставки се земени предвид:

50% намалување на непродуктивните трошоци планирани за овој период;

100% исплата на плати и надоместоци кон вработените;

100% исплата на доспеани, а неплатени обврски и обврски по основ на камати.

Проекција на готовински тек за 30.09.2022 година

Ставка	Готовински тек за 30.06.2022 година	Проекција на готовински тек за 30.09.2022 година
Салдо на почетокот на анализираниот период	219.570	
Приходи		
Даночни приходи	17.762.400	19.929.520
Неданочни приходи	984.000	246.000
Трансфери и донации	14.107.000	29.116.600
Капитални приходи		-
Вкупно	32.853.400	49.292.120
Вкупни приходи	33.072.970	49.292.120
Расходи		
Плати и надоместоци	11.200.000	11.200.000
Резерви и недефинирани расходи		
Стоки и услуги	1.250.000	24.793.866
Камати	100.000	
Субвенции и трансфери	20.522.970	18.452.447
Социјални бенифиции		76.876
Капитални расходи		26.802.476
Вкупни расход	33.072.970	81.325.665
Финансиски резултат	-	-32.033.545
Финансирање дефицит		
Министерство за финансии - инструмент за финансирање финансиска нестабилност на општините		32.033.545

Согласно проекцијата на готовинскиот тек за третиот квартал од 2022 година, кој завршува на 30.09.2022 година, општината би остварила приходи од 49.292.120 денари, а би имала обврска да реализира расходи во износ од 81.325.665 денари.

Дефицитот на средства, во износ од 32.033.545 денари, за целосно финансирање на општинските расходи планира да го обезбеди преку Министерството за финансии преку еден од инструментите за финансирање на финансиската нестабилност на општините.

Финансиските средства кои ќе се обезбедат преку Министерството за финансии ќе бидат исклучиво наменети за финансирање на расходите по основ на доспелани, а неплатени обврски над 60 дена кои се презентирани во овој документ, а согласно сметководствената евиденција на општината и известувањето кон Министерството за финансии.

V Мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината

Мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината се групирани во мерки за оптимизирање на приходите и зголемување на наплатата и мерки за оптимизација на трошоците.

5.1. Мерки за оптимизирање на приходите и зголемување на наплатата

Во групата мерки за оптимизирање на приходите и зголемување на наплатата општината „АБВ“ ќе ги преземе следниве активности:

| Со поддршка на проектот на УСАИД за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите, општината ќе спроведе кампања за подигање на јавната свест за важноста на наплатата на локалните јавни давачки. Кампањата ќе биде споделена на општинската веб-страница, социјалните медиуми, локалните радија и телевизии и флаери до сите даночни обврзници;

| Општината ќе испрати опомена за неподмирени долгови кон општината до сите физички и правни лица и должници на општината и ќе иницира постапки за присилна наплата на долговите;

| Интензивирање на активностите за ажурирање на базата на податоци на даночните обврзници и евидентирање на новите неевидентирани обврзници и нивно задолжување со данок;

| Разгледување на можноста за електронска наплата на даноците или прилагодување на постојните посттерминали кои се користат за наплата на такси и надоместоци за наплата и на локални даноци;

| Поефикасно спроведување на постапката за издавање решенија за градба и легализација и скратување на рокот за одговор по предмети од 10 на 7 работни дена;

| Актуелизирање на програмата за управување и располагање со средствата и имотот кои се во општинска сопственост со цел искористување на објектите и капацитетите кои општината не ги користи од страна на други заинтересирани субјекти и можност за нивна пренамена;

| Постојана комуникација и будно следење на состојбата со купувачот на градежното земјиште со цел да се обезбеди уплата на надоместокот за продажбата. Доколку се појават сомнителни околности, треба преземање итни мерки за заштита на општинските интереси, како што се активирање на гаранцијата, наплата на пенали и сл. согласно склучениот договор;

| Ефикасно следење на спроведувањето на тековните договори, особено за градежни работи, и примена на одредбите за заштита на интересот на општината во духот на добра деловна соработка.

5.2. Мерки за оптимизација на расходите

Мерките за оптимизацијата на расходите ќе бидат направени на сметка на неефикасните активности, без притоа драстично да влијаат на квалитетот на животот во општината. Во оваа група мерки предвидено е:

- | Оптимизирање на расходите за службените патувања и расходите за гориво со стремеж за групирање на службените патувања и користењето на службеното возило и со едно службено патување да се реализираат повеќе општински активности;
- | Оптимизирање на расходите за комунални услуги, како телефон (ограничувањето за користење на сл. мобилни телефони ќе се намали за 10%), вода и електрична енергија;
- | Контрола и регулирање на уличното осветлување преку скратување на времето на работа на светилките во ноќни услови или намалување на нивниот број;
- | Ограничување на непродуктивните трошоците за репрезентација, промоција, набавка на мебел и возила и сл.;

| Олеснување на соработката со бизнис-заедницата и изнаоѓање надворешни извори за спроведување локални настани преку соработка со бизнисот, во форма на спонзорство, донација, рекламирање за време на настани;

| Евалуација на сите склучени договори - повторно преговарање или раскинување на оние во кои постои економски интерес, во кои не е обезбедено финансирање или каде постои законска основа за нивно раскинување;

| Откажување на сите нови капитални проекти и инвестиции финансирани од сопствени средства на општината;

Стопирање на сите постапки за нови вработувања и унапредување на постојните вработени, како и ангажирање нови лица;

Стопирање или откажување на сите започнати постапки за јавна набавка, освен за оние за кои се обезбедени финансиски средства од буџетот на Република Северна Македонија и соодветно ревидирање на планот за јавни набавки.

VI | Временски распоред за сервисирање на доспеаните неплатени обврски

Временски распоред за сервисирање на доспеаните неплатени обврски во буџетот за 2022 година до нивна целосна исплата	денари
за исплата во август	0
за исплата во септември	659.124
за исплата во октомври	18.500.000
за исплата во ноември	18.335.165
за исплата во декември	30.858.376
Вкупни пријавени обврски заклучно со 30.06.2022 година	68.352.665

Забелешка:

Временскиот распоред за сервисирање на доспеаните неплатени обврски не е конечен и истиот зависи од одобрувањето средства од Министерството за финансии по инструментите за финансирање на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината.

VII | Процена на влијанието на мерките вклучени во планот врз квалитетот на јавните услуги

Строгото спроведување на мерките за финансиско здравување на општината, поврзани со оптимизација и ограничување на расходите, нема да доведе до влошување на квалитетот на јавните услуги и намалување на стандардот за

живот во општината. Другите активности што ги предвидува општината нема да го забават развојот на локалната самоуправа, туку ќе се задржи постојното ниво на развој.

VIII Индикатори за мерење на подобрувањето на финансиската состојба на општината

Показатели	Показател 30.06.2022	По реализација на планот
Преземени обврски на општината	58%	Под 50% од износот на расходи планирани со буџетот за 2023 година
Вкупен краткорочен долг	73%	Под 40% од реализираните приходи на тековно-оперативен буџет на општината за 2022 година
Вкупни доспеани неплатени обврски по сите основи	76%	Под 5% од буџетските расходи предвидени со годишниот финансиски план на расходи за 2023 година
Вкупни неплатени обврски над 60 денови	73%	Континуирано во период од 6 месеци се под 50% од приходите на основниот буџет на општината реализирани во 2022 година

IX

Индикатори за следење на финансиската состојба на општината во периодот на финансиско закрепнување

1. Индикатори за известување за активно-стите поврзани со зголемување на наплатата на локалните приходи:
  - 1.1. Износ на собрани локални даноци;
  - 1.2. Висина на наплатени такси и надоместоци;
  - 1.3. Висина на приходи од општинскиот имот;
  - 1.4. Промена во однос на претходната буџетска година или квартал.
2. Индикатори за известување за активности поврзани со оптимизација на трошоците:
  - 2.1. Покриеност на локалните расходи со приходи;
  - 2.2. Износ на краткорочниот долгот;
  - 2.3. Износ на доспеаните обврски;
  - 2.4. Износ на буџетските расходни обврски.

X

Временски рок и акциски план за еализација на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината

Согласно член 40 став 2 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност може да опфати период од шест месеци.

Почнувајќи од 05.07.2022 година, настаната е финансиска нестабилност во општината „АБВ“, рокот за реализација на планот е од 05.08.2022 година до 05.12.2022 година.

Акциски план за реализација на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината

Активност / Мерка	Одговорен	Рок
Усвојување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност	Совет на општината	20.07.2022
Објавување на планот на мерките на општинската веб-страница	Општинска администрација	21.07.2022
Донесување одлука за намера за користење на еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината	Совет на општината	20.07.2022
Поднесување барање за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината до Министерство за финансии	Градоначалник	22.07.2022
Донесување измени и дополнувања на буџетот согласно планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината	Градоначалник, Совет на општината	11.08.2022
Известување за можноста и условите за користење на инструментите за обезбедување средства за финансирање на финансиската нестабилност	Министерство за финансии	31.08.2022

Активност / Мерка	Одговорен	Рок
Склучување договор за обезбедување средства со инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината	Министерство за финансии, градоначалник	30.09.2022
Реализација на планот на мерките	Општина, Совет на општина	Континуирано до 5.12.2022
Следење на реализацијата на планот и известување	Сектор за финансиски	Континуирано следење и месечно известување
Известување до градоначалникот за престанок на финансиската нестабилност на општината	Сектор за финансиски	Во рок од 5 дена од денот на исполнување на условите
Известување до Советот на општината и до Министерството за финансии за престанок на финансиската нестабилност	Градоначалник	Во рок од 3 дена од известувањето на Секторот за финансиски

Анекси:

Квартален извештај за доспеани неплатени обврски;

Квартален извештај за извршување на буџетот;

Детален преглед на сметководствената и ЕСПЕО евиденција за преземените (доспеани и недоспеани) обврски.

АНЕКС 4: Решение за усвојување на планот на мерките за надминување на финансиска нестабилност на општината

Врз основа на член 40, став 1 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 и 209/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 и 173/22) и Статутот на Општина *(да се внесе име на општина)*, а во врска со подготвениот Предлог-План на мерки за надминување на финансиската нестабилност на Општина *(да се внесе име на општина)*, доставен од градоначалникот на Општина *(да се внесе име на општина)*, Советот на општина *(да се внесе име на општина)* го донесе следново

Р Е Ш Е Н И Е

За усвојување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на Општина *(да се внес име на општина)*

1. Се усвојува планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општина *(да се внесе име на општина)* за периодот *(да се внесе период за кој се однесува планот)*.
2. Долгот на општината се утврдува на износ од _____ денари и се дефинира рок за надминување на финансиската нестабилност од 6 месеци, односно до _____.
3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето.

Бр. _____

СОВЕТ НА ОПШТИНА *(да се внесе име на општина)*

Од _____ 2022 година

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОВЕТОТ

_____

АНЕКС 5: Одлука за намера за користење на еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината

Согласно член 41-а од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 и 209/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 и 173/22) и Решението за усвојување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на Општина *(да се внесе име на општина)*, со број *(да се внесе бројот)*, донесено од Советот на општината на ден *(да се внесе датата)*, Советот на Општина *(да се внесе име на општина)* донесе

О Д Л У К А

За намера за користење на еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општина *(да се внесе име на општина)*

1. Се одобрува намерата на Општина *(да се внесе име на општина)*, да обезбеди средства од Министерството за финансии во износ од *(да се внесе износ)* денари преку еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината.
2. Средствата од Министерството за финансии ќе бидат обезбедени преку еден од трите инструменти за финансирање на надминувањето на финансиската нестабилност на општината, и тоа: условен кредит (stand by), бескаматна општинска обврзница и структурна обврзница. Одлуката за примената на еден од инструментите ја носи Министерството за финансии.
3. Средствата кои ќе бидат обезбедени преку Министерството ќе се реализираат преку склучување договор за обезбедување средства помеѓу Министерството за финансии и општината.
4. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето.

Бр. _____

СОВЕТ НА ОПШТИНА *(да се внесе име на општина)*

Од _____ 2022 година

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОВЕТОТ

_____

АНЕКС 6: Барање за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината

До: Министерство за финансии

Предмет: Барање за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината

Почитувани,

Согласно член 39 од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа на *(да се внесе датум)* настаната е финансиска нестабилност на Општина *(да се внесе име на општина)* за што Советот на Општина *(да се внесе име на општина)*, донесе Решение за прогласување на финансиска нестабилност на Општина *(да се внесе име на општина)*, со број *(да се внесе архивски број и дата)*.

Согласно горенаведеното Решение, Општината започна постапка за надминување на финансиската нестабилност и подготви и усвои План на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општина *(да се внесе име на општина)* за период *(да се внесе период од – до)*. Планот на мерки за надминување на финансиската нестабилност на општината е одобрен и усвоен од Советот на општина *(да се внесе име на општина)* на *(да се внесе дата)*, согласно Решение за усвојување на планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на Општина *(да се внесе име на општина)* со број *(да се внесе архивски број)*.

Согласно членот 41-а од Законот, со планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на општината предвидено е дел од средствата во износ од *(да се внесе износ)* денари, потребни за исплата на доспеаните неплатени обврски, да се обезбедат од Министерството за финансии преку еден од инструментите за обезбедување финансиски средства за надминување на финансиската нестабилност на општината.

Во прилог кон барањето за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината во оригинал ги доставуваме: Планот на мерките за надминување на финансиската нестабилност на *(да се внесе име на општина)* за период *(да се внесе период од – до)*; Решението од Советот на општината за усвојување на планот и одлуката од Советот на општината за намерата за користење на еден од инструментите за обезбедување средства за надминување на финансиската нестабилност на општината.

Ве молиме да одобрите користење на еден од инструментите наведени во Законот и повратно да не известите за можноста и условите за користење на овие средства.

Со почит,

Градоначалник на Општина *(да се внесе име на општина)*

Изготвил:

Одобрил:

Контролирал:

АНЕКС 7: Одлука за намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општината

Согласно член 41-б од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/04, 96/04, 67/07, 156/09, 47/11, 192/15 и 209/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 244/19, 53/21, 77/21, 150/21 и 173/22), Советот на Општина *(да се внесе име на општина)* донесе

О Д Л У К А

За намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски на Општина *(да се внесе име на општина)*

1. Се одобрува намерата на Општина *(да се внесе име на општина)* да обезбеди средства од Министерството за финансии, во износ кој не надминува *(да се внесе износ)* денари, за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски на општината, евидентирани во Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврските (ЕСПЕО) заклучно со 30 септември 2021 година.
2. Состојбата на обврските на Општина *(да се внесе име на општина)* кои се евидентирани во системот ЕСПЕО заклучно со 30 септември 2021 година, а кои се доспеани и сè уште неплатени е следнава:

Преглед на доспеани, а неплатени обврски по доверители

Р. бр.	Доверител (назив на доверителот)	Опис на обврската	Датум на настанувањето на обврската (датум на фактурата и сл.)	Рок на доспевање за наплата	Денови на доцнење во исплатата	Вредност на обврската	Платен износ	Доспеан, а неплатен износ на обврската пријавен во ЕСПЕО заклучно со 30.09.2021 година
ВКУПНО:								

3. Средствата од Министерството за финансии ќе бидат обезбедени преку издавање структура обврзница од страна на Министерството најдоцна до 31.03.2023 година. Пред издавањето на структурната обврзница, општина *(да се внесе име на општина)* и Министерството за финансии ќе ја утврдат конечната вредност на обврзницата која нема да го надмине износот дефиниран во членот 1 од оваа одлука.
4. Средствата кои ќе бидат обезбедени преку Министерството ќе се реализираат преку склучување договор за обезбедување средства помеѓу Министерството за финансии и општината.
5. Интегрален дел на одлуката за намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски е прегледот на доспеани, а неплатени обврски по доверители од *(да се внесе датум)* година, потпишан од градоначалникот на општина *(да се внесе име на општина)*.
6. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето.

Бр. _____

СОВЕТ НА ОПШТИНА *(да се внесе име на општина)*

Од _____. 2022 година

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОВЕТОТ

Прилог: Преглед на доспеани, а неплатени обврски по доверители, од _____. 2022 година

АНЕКС 8: Барање за обезбедување средства за финансирање на доспеани, а неплатени обврски на општината

До: Министерство за финансии

Предмет: Барање за обезбедување средства за финансирање на доспеани, а неплатени обврски на Општина *(да се внесе име на општина)*

Почитувани,

Согласно член 41-б од Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа, Советот на Општина *(да се внесе име на општина)*, на ден *(да се внесе дата)* донесе одлука за намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општина *(да се внесе име на општина)*, со број *(да се внесе архивски број)*.

Согласно горенаведената одлука, поднесуваме барање до Министерството за финансии за обезбедување средства во износ од *(да се внесе износ)* денари, преку издавање структурна обврзница, кои би се користеле за финансирање на доспеаните, а неплатени обврски на општината кои се евидентирани во системот ЕСПЕО заклучно со 31.09.2021 година.

Во прилог кон барањето за обезбедување средства за финансирање доспеани, а неплатени обврски на општината _____, во оригинал доставуваме:

Одлука за намера за користење структурна обврзница за обезбедување финансиски средства за финансирање на доспеаните со број *(да се внесе архивски број и дата)*;

Преглед на доспеани, а неплатени обврски по доверители потпишан од градоначалникот на Општина *(да се внесе име на општина)* од *(да се внесе ден и месец)* 2022 година.

Ве молиме да нè известите за можноста и условите за користење на структурната обврзница и пред нејзиното издавање, повторно да контактирате со нас заради утврдување на конечната состојба на доспеаните, а неплатени обврски.

Однапред Ви благодариме за позитивниот одговор.

Со почит,

_____
Градоначалник на Општина *(да се внесе име на општина)*

Изготвил:

Одобрил:

Контролирал:

